

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyúltér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. m.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Kedd, július 16.

Mai számunk főbb közleményei:

Feloszlik a borossebesi munkásbiztosító pénztár.
Visszaküldte a kabinetiroda Kovács Gyula levelét.
A vasárnapi harcosok.
A rablógyilkos fivére.
Viszály az uralkodó családban.
Agyonlőtte a felebbvalóját.
Az aradi repülő nap.
Lefüggönyözött vasúti kupé...
Gyenge Nusi — amerikai primadonna.
Tarkaságok.

„Vlajcu sboare.”

Arad, július 15.

A Körös völgyében meg a Marosra boruló hegyek között, a földesgazda románok között, meg az erdő-munkák mőc proletárjai között az elmúlt héten ettől volt hangos a falu: *Vlajcu sboare*. Vlajcu, a román fiu, a „mi pilótánk” repülni fog a maga és a mi dicsőségünkre. Aki épkezláb román ember van, mind menjen be erre az eseményre: *la Aradu*. Még a pap is a román aviatikusért toborzott a templom előtt, nem gondolva arra, hogy vajon istennek tetsző dolog-e annak a vakmerőnek propagandát csinálni, aki az arkangyalok tudományába avatja magát. És vasárnap be is jött a vidék románjának sokasága, Vlajcuért s a helyi notabilitások élén ott volt Papp I. János püspök is, holott őméltósága egyébkor nem tüntette ki a technika és a sport eseményeit megjelenésével.

Repülni csak egyféleképp, egyféle nyelven lehet — és mégis kétségtelen, hogy vasárnap Vlajcu aradi fölszállásából nemzetiiségi re-

pülő-nap lett. Ezt észre kellett venni, annak ellenére, hogy a rendezők minden összejöttökös kerülete végett a román színek használatától tartózkodtak és egyebekben is igyekeztek tapintatosak lenni a repülő nap magyar közönségével szemben. És nekünk, akik nem vagyunk sovíniszta — legalább olyan értelemben nem, hogy kicsiségekben is hazaárulást és állam elleni vétséget lássunk — meg kell állapítanunk, hogy a Vlajcu-repülés is annak a nemzetiiségi elkülönülésnek volt a hirdetése, fegyvere, demonstrációja, amely az ellentéteket építi magasra az országban és amely, ha most távol maradt is tőle minden politika, mégis politikai célokra forrasztja összebb a román nemzetiiségeket.

Meg kell azonban adni, hogy az a mód, amellyel a románok a maguk aviatikusát, annak tudását és művészetét megbecsülték, gyönyörű és imponáló volt. A magyar aviatikusok nagy része küzködik, nem tud segílyt kapni, hogy új motort szerezzen magának; ha valamelyik vidéki városban fölszáll, a dolgát rideg üzleti vállalkozásnak tekintik. Pedig nincsenek is olyan sokan közöttük az igazi mesterek, hogy a nemzeti büszkeség, a magyar önérték föl ne kaphatná szárnyaira őket és dicsőségüket az ország legegyszerűbb népe között terjesztve és megosztva. az ő anyagi boldogulásukat is elő nem segíthetné. Amit a magyar aviatikusok meg nem kapnak, abban bőséggel volt része Vlajcunak, aki szintén magyar — de hát a vasárnapi látványosság részletei úgy domborították ki,

mintha a magyarországi románoknak külön nyelvük, kulturájuk és külön aviatikájuk lenne. Ezért a külön aviatikaért és ennek hőseért azután tudtak lelkesíteni, toborozni, rajongani és áldozni is.

Van ennek jelentős oldala is. A repülés tudománya, elvitathatatlanul, kultura. A paraszt, aki nem nagyon sokszor tíz év előtt a vasutban ördög szekerét látta, aki pár esztendő előtt az automobil elé vasvillát állított, hogy az óvja meg a benzinszagú bűbajtól, — a paraszt, amikor megtudja és látja, hogy a repülés nem a seprűnyélre pattanó boszorkányok mestersége, hanem emberi tudomány, embercsinálta gépnek és embernek ügyessége, az a kulturában jut előbbre. Lehet, hogy az írni-olvasni tudás előbbre való ennél. De az írni-olvasni tudás mellett, vagy anélkül is, föltétlenül magasabbra jutott az emberi öntudatban, amely a művelődés első kelléke. És ha ríktó volt, hogy a fölszálláshoz annyi román paraszt csődült be, — a magyarság és a kultura szempontjából egyformán jobb volt, hogy ehhez jöttek be, mint hogyha politikai népgyűlés céljaira rendeztek volna hasonló összpontosítást.

A vége a dolognak mégis ránk magyarokra nézve szomorú. A kurtakéri, meg a bucsávai román paraszt már látott repülőgépet, tudja, hogy a levegőbe szállás nem ördögi titok; az erdőhegyi magyar ellenben bizonyára még fejcsóválva tudatlan tapasztalatlanul hall az ilyesmiről. Mert a magyar intelligencia és a magyar társadalom — legalább nálunk — eddig még nem

Lőwenson ur, az impresszionista.

Írta: Brázay Emil.

Elza haja piros volt s én naponta találkoztam vele egy nagy ablaku kávéházban, mely ott pompázott az Unter den Linden délutáni napsütésében. A ruhája széle csupa hermelin volt, mit úgy bámultak meg az emberek, mint királynőkn a palástot. Az oldalán esendes meghunyászkodással kuporgott Lőwenson Arnold ur, a férje, a drága kis undok, hogy Elze szavaival mutassam be Lőwenson urat.

Lőwenson Arnold ur nagyon szerette a feleségét; sokkal merészebben és hevesebben, mintsem feltételeznék valaki róla. Valamikor még csellótt ölegetett sápadt kezei között — valami közepes vonósnégyesben — de egy zsidó-mágus rokona fantomszerű váratlansággal egy egész csomó százezrest zúdított a Lőwenson ur nyakába s Lőwenson ur — mit tehetett volna egyebet — padlásra küldte megkínzott csellóját s életét egyetlen feladattal és programmal akarta tovább élni: elkölteni a sok pénzt.

Lőwenson ur azonban hamarosan belátta, hogy hiányzik belőle minden kellő és vigasztaló potencia elkölteni a tenger pénzt s midőn egy váratlan napon megpillantotta Elzát — akinek mint mondtuk, piros volt a haja — arra gondolt, hogy segítségét fogja kérni a drága nőnek feladatának és programjának végrehajtásában.

Elza a Kaufhaus des Westensben kezdte karrierjét s a jobb memoárúak úgy emlékeznek vissza, hogy Elza haja négy esztendővel ezelőtt még egészen fakószőke volt, ami igen rosszul állt jelentéktelen s kissé ráncos mosolyához.

Lassan-lassan azonban elfogytak mögötte az évek s az idővel Elza haja is megváltozott. Elze ugyan sötétzőkére akarta átfesteni haját, de — rábeszélte isten — pirosra sikerült. Hasztalan tiltakozott a szörnyű merénylet ellen, de fodrásza azzal mentette a váratlan szín-csalást, hogy a gazember gyáros felcserélte a tégelyek vignettáit. Egyébként pedig megvigasztalta Elzát egy egész sor szépen kitormált bókollással, melyek szerint Elzának — és ezt a vaknak is látnia kell — egyedül a piros haj állhat jól, mert nemcsak érdekessé teszi finoman faragott arcvonásait, de eddigi jelentéktelen mosolyát különössé és széppé hangolja át.

Őszintén szólva azonban: Lőwenson ur sem piros hajába, sem jelentékenyebbé változott mosolyába talált szeretni. Neki idegesen és elhatározottan nőre volt szüksége, tetszetős, szépallűrű nőre, aki élete szórakozásaihoz asszisztálni fog, aki gondolatait és cselekvéseit adminisztrálni fogja, és aki megmenti tétlen és egyhangú önmagabámulásaitól, melyek annál is inkább untatták, mert nem talált magában semmi meghámulni való, semmi szébületet, semmi mélységet. Sőt: Lőwenson ur volt annyira józan és elfogulatlan, hogy rövid analízis után megállapította magáról, hogy ő a világ legjelentéktelenebb embere, hogy ő a világ legfelelősebb impresszionistája, akit minden külső szó, vagy cselekvés átgyur, átformál.

— Elzában volt valami lenseges és belső elegancia. Kitünően viselkedett, kifogástalanul evett, okosan öltözködött és keveset kacérkodott. Tudta, hogy nem mindenki rajong a piros hajért s épen ezért kétszeresen felcsillogott a szeme, ha ráakadt olyan tekintetre, mely biztatást is szeretne. Lőwenson ur is előtelettel vette feleségül

Elzát; kevesebb feltékenységgel fog élni mellette, gondolta, mint egy abszolút-szép nő mellett, aki az egész világ szemének ki van állítva.

És Lőwenson urnak rövidesen be kellett látnia, hogy nagyot csalódott Elzában. Elza félreismert talantum, aki nem tud pénzt költeni, aki nem tudja vágyait és óhajátait aszerint kikomponálni, hogy sok pénzbe is kerüljenek. Elza csak keveset költött ruháira, csakis olcsó kalapokat szírkált a fejére és — ami a legkétségtelenebb volt — többször felvette ugyanazt a ruhát és kalapot. Harisnyát is csak az olcsóbból, a közepesből vásárolt; enni olcsó éttermekben szeretett, s utazni semmi áron nem akart. Legszívesebben kávéházba járt, feketekávé ivott s egy szelet tortát evett, habbal. Színházba olcsó helyre ment, cukorkákat csak husz pfennigért vett s mindig villamoson járt haza.

Lőwenson ur majd megőrült a csoda nagyságától. Hatalmas és pukkadásig kibélt pénztárcája folyton égette az esztét és a vágyát. Boldog volt, ha Elze néha olyan bevásárlást rígtőnzött, hogy nagy pénzt kellett zsebébe nyulnia; Lőwenson urnak az volt a legszebb élvezete, ha kényelmes és feldagadt pózzal belenyulhatott a zsebébe, kinyithatta szép pénztárcáját s két ujjal kiropogtathatta vagyonosságának némi jelét. Szébülettel érezte ilyenkor maga körül a hatást s egészen felmelegítette a mások irigy és sóvár tekintete. Az egész organizmusa felderült, ha Elza megengedte neki, hogy bankóval fizessen s az egész idegzete örömben vibrált, ha a kávéház főpincére az összes asztalok figyelmétől kisérvé ad vissza száz márkából, majd földig borulva köszöni meg a két márká borraalót, miért aztán persze Elzától szemrehányást kapott.

csinált nemzeti ügyet abból, hogy magyar pilótát láthasson, hogy azt nemcsak a város népével ismeresse meg, hanem a falubeli egyszerű emberekkel is, hogy azokat is nevelje a technika iránt való érdeklődésben, meg abban az öntudatban, hogy nemcsak a német, meg a francia tud repülni; tud a magyar is. Mi beértük azzal, hogy egy cseh aviatikus levegő-nyolcasait megnéztük s ha magyar pilóta jön ide, a jegyünket bizonyára megváltjuk, de egyéb kötelességet a magyar aviatikával szemben nem ismerünk. Annak az érzésnek, amely a német Zeppelinnek egymásután építi föl az elpusztult léghajók helyébe az újakat, nálunk alig van meg egy paránya. A románok tudtak ebből az érzésből tüzet gyújtani; igaz, hogy a lángja mellécelőket is melegített, de így is feltűnést keltő volt és a világánál a magyar értelmiség sok hibája tűnt elő.

Feloszlik

a borossebesi munkásbiztosító pénztár.

— A tegnapi közgyűlés határozata. —
— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 15

A borossebesi kerületi munkásbiztosító pénztár e hó 14-én tartotta meg rendes évi közgyűlését a község háza nagy tanácstermében.

Óriási érdeklődés és majdnem az összes közgyűlési kiküldöttek megjelenése mellett kezdődött meg a közgyűlés Kecskés Sándor alelnök elnöklése alatt d. e. 11 órakor. Ezen a napon dőlt el ugyanis az érdekeltek pártokra szakadt küzdelme, mert amíg az egyik párt helyesen a tagok érdeke szempontjából az aradi pénztárhoz való becsatolást akarta, addig a borossebesi kiküldöttek továbbra is Borossebes székhelyel akarták megtartani, sőt még Borosjenő község is indítványt adott be és kérte, hogy a pénztár mint a 6 főbírói járás központjába Borosjenőbe helyeztessék át.

A közgyűlés lefolyásáról a következőket jelenti tudósítónk:

Mély esendben nyitotta meg Kecskés Sándor alelnök a közgyűlést, amely az elnöki előterjesztést, valamint az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentését tudomásul vette és a felmentvényt megadta.

Helyeslőleg vette tudomásul azután a tárgysorozat többi pontjait is a közgyűlés és több pont felett napirendre tért, mivel azokat lényegileg tárgyalhatónak nem találta.

Ezek után következett az igazgatóság azon indítványa, hogy a pénztár oszlattassék fel és az aradi pénztárhoz csatoltassék. Óriási zaj és lármá keletkezett a tárgysorozat a pontjának felolvasása után, mert amíg az egyik párt Aradot, a másik Borossebest kiabálta.

A nagy zajban Steiner Samu titkos szavazást kérő ívet adott át az elnöknek 15 kiküldött aláírásával.

A szavazás megkezdése előtt Nagy Sándor igazgatósági tag a behelyezés esetén a tagok előnyére való dolgokról mondott helyes beszédet és pontról-pontra kifejtette azokat az előnyöket, amelyekben a tagok a behelyezés esetén könnyebben és gyorsabban részesülhetnek, mint a jelenlegi székhelyen, mert, ugymond, amíg Borossebesben egy orvoson kívül több orvos nincsen, sem orvosi tanács ültet nem tarthat, akkor amidőn arra szükség volna, sem pedig többféle specialista orvosa nincsen és megtörténik, hogy a tagoknak hónapokig kell várni, amíg az orvosi tanács összeül és a tagok gyógyhelyeken elhelyezést nyernek; — mindezek Aradon gyorsan és könnyebben elérhetők.

A közgyűlés éljenzéssel fogadta Nagy Sándor beszédét, de a titkos szavazást kérők ennek dacára is fenntartották kérelmüket s az elnök a titkos szavazást elrendelte.

A szavazás eredménye a következő: amíg a pénztár Borossebesben hagyása mellett 20 an, addig az Aradra való becsatolás mellett 59-en szavaztak. Tehát a közgyűlés óriási többsége elhatározta, hogy a borossebesi pénztár az aradi pénztárhoz csatoltassék be, amelynek jóváhagyását az állami munkásbiztosítási hivatalnál, mint erre hivatalos forumnál kérelmezi.

Egyébként is értesülésünk szerint az állami hivatal már jóváhagyását előre megadta az áthe-

lyezéshez s így mi sem állja útját, hogy rövid időn belül az aradi munkásbiztosító pénztárhoz becsatoltassék, miáltal az aradi pénztár az így nyert 5—6000 taggal az országban levő pénztárak között az 5-ik helyet éri el. A megválasztott tisztviselőket és az orvosokat az aradi pénztár átvesszi, a kisegítő napidíjasokat azonban elbocsájtják.

Ezután a közgyűlés még megválasztotta az igazgatóságot, felügyelő-bizottságot, választott bírósági ülnököket és az országos pénztári kiküldötteket.

Visszaküldte

a kabinetiroda Kovács Gyula levelét.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, július 15.

Kovács Gyula képviselő ügyében, bár a törvényszéken nyári szünet van, szakadatlanul folyik a vizsgálat. A napokban a miniszterelnökség útján a kabinetirodából visszaérkezett az ügyészhez az a levél, amelyet Kovács öngyilkossága előtt a királyhoz intézett. A levélben tudvalevőleg Kovács azt írta a királynak, hogy hallgassa meg a felség egy halálraszánt ember utolsó kérését és „állítsa meg Tiszát és a többséget azon a lejtőn, amelyre léptek.” Az ügyészhez a visszaérkezett levelet azzal az indítvánnyal tette át a vizsgálóbíróhoz, hogy a levél keletkezése és postára adásának dátuma dolgában is hallgassa ki Kovácsot.

Mándi Sándor vizsgálóbíró Kiss Imre dr. jegyzőjével együtt szombaton már eleget is tett az ügyészi indítványnak. Kiszállt a gyűjtőfogházba és kihallgatta Kovácsot, aki részletesen elbeszélte, milyen kedélyállapotban volt akkor, amikor felségfolyamodványát megírta.

— A Házból való kitiltás miatt fogott el az elkeseredés — mondta. Ugy éreztem, valami rettenetes sérelem esett rajtam és kerületemet is: szegény érte. Amikor láttam, hogy a többség napról-napra nagyobb erőszakosságokat követ el, elhatároztam, hogy Tisza szemeláttára öngyilkos leszek. Ezen elhatározásomból kifolyólag írtam meg levelemet s azt egy nappal a tett elkövetése előtt postára adtam.

Drámai fordulathoz akkor jutott Löwenson ur és Elza házassága, midőn Elza nagy örömmel futott férje karjaiba s azt újságolta neki, hogy egy nagy divatház mától fogva száz márka napi fizetést ajánlott föl neki, ha felveszi a cég által reá szabott toaletteket s azokat sétálni viszi az Unter den Linden alá s még néhány exponáltabb pontjára a városnak. Löwenson ur most már fulladást érzett, kínos tehetetlenséget önmagával és feleségével szemben s izzadó homloka fölött olyan pozitív érzése szaladt keresztül, mintha fejről egyenként lepattannának a hajszálai s ő bután és kopaszon lógna egy levegőtlen szennymiben.

— Nem, nem, nem — mondotta vagy gondolta; inkább befelé, mint kifelé, mert nem lett volna kellő bátorsága hozzá merész és férfias ellenkezéssel tiltakozni ez újabb merénylet ellen.

Elza pedig megvigasztalja férjét, hogy száz márka csinos pénz; főleg pedig akkor, ha nem kell dolgozni érte, csak öltözködni és sétálni, ami ugyanis szükséges s így hát talált pénznél is több, mert a ruhákat is egészen ingyen kapja. Löwenson ur, a tehetetlen impresszionista, lassan-lassan ebbe is belenyugodott, bár nehezen s napról-napra nagyobb kérdőjelet látott a feleségében. Néha ellenségnek vélte érezni Elzát, aki egyenesen gondolatai és vágyai ellen cselekszik. Gondolkozott, mondatokon lörte az agyát, hogy méltó és ügyes formában megmondja, megmagyarázza feleségének a lehetetlen helyzetet, mely közöttük tátong, de sikerült ideája és mondata nem igen támadt; s ha igen, kilogyott a hozzávaló erőből és bátorságból, hogy meg is mondja a kigondoltakat.

Egy napon aztán megjött a váratlan, de rég óhajtott változás: Löwenson urek megismerkedtek egy gazdag ékszerésszel, aki kétheti kínos, de

eredményes beszélgetés után rávette őket egy kis utazásra. Löwenson ur boldog volt, udvarias és előkelő s vágyainak teljesülését érezte abban a pillanatban, midőn egy második osztályú Pullmann-lütkében — Elza semmi áron nem kért az első osztályból — érezte a vonat kerekeinek meginduló gördülését. Egészséges, piros lett az arca, vígabb lett a gesztikulációja, sokszor csókolt a felesége kezét és haját s úgy fuladozott az örömben, mint egy kis gyerek, aki először utazik vonaton. Ékszerész barátjuk elbeszéléseit csak úgy itta, szédült a pompázó szenvedélyektől, melyekkel barátjuk Montecarlóig szórakoztatta őket. A játék és költsékezés lehetőségei eltöltötték egész pici fantáziáját s ha a játékasztal legszebb esélyeiről mondott megszívlelendő tanácsokat az ékszerész-barát, Löwenson ur önmagában már elintézte, hogy pont az ellenkezőt fogja csinálni.

Első este a Salle des pas perdus-ban zenét hallgattak és drága vacsorát ettek. Löwenson ur jószabásu szmokingban ült s egész gondolkozása a belső zsebébe centralizálódott. Mily szép dolog is lesz a drága vacsorát új és érintetlen százfrankossal fizetni; az új pénz még jobban izgatta az ujjait.

A kaszinó nem csalogatta Löwenson urat a zöld posztó mellé. Csak amikor eszébe jutott, hogy itt gyönyörű pénzeket veszthet s tárcáját állandóan tenyerében hordhatja, elhatározta, hogy próbára teszi a szerencséjét. Elza nem ellenkezett; izgatta a gondolat, hogy nyerni fognak pár frankot s akkor megveszi a nélkülözhetetlennek talált reggeli toalettet, melyben reggelihez ülhetnek a szálloda teraszára.

Másnap leült a játékasztal mellé; közel a croupier mellé, akit igen szimpatikusnak talált. „En plein”-re tett, aztán „carré”-re, de csak je-

lentéktelen összegeket, husz-husz frankokat. Nyert. Elza föl akart kelni, de Löwenson ur mosolygott s a croupier biztató mosolyára — hogy maradjon — maradt. Ékszerész barátja pedig állandóan vesztett. Irigyelte és figyelte. Az ékszerész már kétszer vesztett „transversale pleine”-en ezer ezer frankot, most ő is hirtelen odavágott ezer frankot. Szerencsétlenségére azonban: megint nyert. Most már majd leszédült a székről. Föl akart állani és menekülni a helyről, mely ellensége neki, mint Elza, a felesége. De nem tudott fölmozdulni a székről. Maga körül csupa szerencsétlen arcot, megijedt és elhalványult fizionómiát érzett, akiket a vesztés már-már életunottá kínzott. Tovább kell játszania és veszteni fog — érezte belsejében s odarakta az egész pénzt, amit eddig nyert, sőt a magából is hozzátett. A nagy számköszben nem tudott válogatni, a piros és fekete színek között nem látott elég eshetőséget a vesztesre.

Az egész bankó-halmazt a piros treize-re tette és passe-ra.

A gép forogni kezdett, a golyó örült irammal futott a számok és színek fölött s egyszerre megállt:

— Treize, rouge, impair et passe! — kiáltotta a croupier s Löwenson urnak egy rengeteg bankó tömeget tolt oda.

Elza összefogta a pénzt s Löwenson ur elszédült. Szolgák vitték ki a terrász elé, hol csak nagynehezen jött magához.

Este pedig — midőn a Salle des pas perdus-ban vacsorára játszott a zene — a restaurant mögötti kertben egy ember föbelötte magát és meghalt. Löwenson ur volt.

Szlavek Ferenc vizsgálóbíró, aki szabadságát szomhaton kezdte meg, a múlt héten még elrendelte Kovács Gyula elmeállapotának megfigyelését. A megfigyelést Ajtay Sándor dr. és Németh Ödön dr. törvényszéki orvosszakértők végzik, akik harminc nap múlva adják csak be véleményüket a megfigyelés eredményéről.

Érdekes megemlíteni azt az incidenst, amely a lövés próbák dolgában a vizsgálóbíró és a törvényszéki orvosszakértők közt keletkezett. Ugy Minnich Károly, mint Ajtay Sándor tanárok sorba megtagadták a vizsgálóbírónak azt az utasítását, hogy hullákra lövöldözzenek Kovács Gyula revolveréből.

— Mi erre a célra hullát nem adunk — izente Ajtay. Ha a vizsgálóbíró ur hullákkal akar kísérletezni, szereztessen be magának máshonnan és más uton hullát, a bonctani intézet tetemeit erre a célra rendelkezésre nem bocsáthatjuk.

A fegyverszakértői szemle szerdán reggel nyolc órára van kitűzve. Hogy a kirendelt fegyverszakértő honnan fog hullát keríteni, ez most a kérdések kérdése.

VIDÉK.

A pécskai állatorvos távozása. Takács Pál dr. magyar királyi állami állatorvost Pécskáról, ahol csak négy hónapja teljesít szolgálatot, berendelték a földművelésügyi minisztériumba. Utódját még nem nevezték ki.

Az aradszentmártoni plebános bucsuestélye. Alig egy éve, hogy hirt adunk Ballaner Kristóf dr. aradszentmártoni r. k. plebános installációjáról. Megirtuk, hogy a kies Menyházáról az azóta elhunyt Wenckheim Frigyes gróf kívánságára ment Aradszentmártonba a vármegyeszerte hazafiságáról és jólelkűségéről ismert plebános. Sok betegséget kiállott, szervezetét nem tehetette ki a három távoli fiókegyházzal bíró aradszentmártoni plebánia fáradalmas terheinek s ezért inkább a kisebb jövedelmű szakállházi állás nyugalmát kereste és kapta meg. Julius 15-én adta át Kramp János dr. eleki esperesplebános előtt az aradszentmártoni plebania hivatalát. Ebből az alkalomból a napokban úgy a helység, mint a közeli vidék közönsége, mely Ballanert rokonszenves egyéniségeért nagyon szerette, fényes estély keretében bucsuzott tőle. A harmincnál több terítékes társasvacsorán Szentmárton, Elek, Macsa, Kürtös és Simánd közönsége is képviselve volt. Ott voltak Mladin Miklós főszolgabíró, Bieber Béla lelkész Elekről, Gerzselyi Árpád dr. körorvos Mácsáról, Zachariás Árpád, Nika János, Hajduk D. jegyzők és nejeik, losonezi Nagy Béla, Hollós Árpád m. v. főnök Kürtösről, Remenyik Kálmán Simándról, Szabó István m. kir. mérnök Aradról és helyből Jung Péter, Zsido Dezső jegyzők, Gutjahr Károly s. lelkész, Karl Ferenc papnövendék, Barabás Sándor isk. igazgató és neje, Kántur Antónia, Plachy Mária tanítónők, öz. Plachy Istvánné, Frankó Istvánné, Haubenreich Antal, Frisch József, Messzer Antal képviselők, Adelman Ferenc szövetségi pénztáros, Menczer Ármán, Szvidrán József dr., Karl István takarékpénztári tisztviselő stb. A gazdagon díszített asztalnál elsőnek Mladin Miklós főszolgabíró bucsuztatta el Ballanert, majd Gutjahr káplán, Barabás S. és Holló mondtak rokonszenves hangú felköszöntőket, mikre Ballaner élénk és fordulatossá válaszokat adott. A késő esti órákban ért véget a bucsuestély.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— 151

A vasárnapi harcosok.

(Tiltakozó népgyűlések és kormány-üdvözlések.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, július 15.

Csendes vasárnap. Az aratás hasznos munkája foglalja el a népet, mely a pihenőre szánt napot nem áldozza fel a hasznát neki nem hajtó politikának. Ezt tudva, tartózkodik a munkapárt a politikai agitációtól ezekben a hetekben, melyeknek minden órája aranyat ér annak a népnek, melynek kegyeiért és helyesléseért töri magát minden párt, ha egymás között nem tudják elintézni az urak a maguk dolgát. Az ellenzék tegnap négy heiyen tartott ülést, de mindegyikről hiányoztak a vezérek, ellenben nem hiányoztak a ismeretes jelszavak és kiszólások.

Munkapárti beszámoló.

Nagyszombatról jelentik, hogy Vermes Zoltán, a nagyszombati kerület munkapárti képviselője kerületének kilenc községében beszámolót tartott. A választók mindenütt zeneszóval és bandériumokkal fogadták a képviselőt, akinek beszámoló-beszédei mindenfelé nagy helyesléssel találkoztak. A beszédeknek különösen az a része találkozott általános helyesléssel, mely az obstrukció letörésével foglalkozott és az országgyűlés munkaképességének helyreállítását fejtegette. A választók nagy meglepődéssel vették tudomásul a két éves katonai szolgálat törvényi elintézését és a demokratikus alapokon nyugvó választójogi törvényjavaslat előterjesztésének bejelentését. A választók teljes bizalmukról biztosították a képviselőt, akinek tiszteletére Szomolyánon bankett volt. Lukács miniszterelnökhöz és Tisza István grófhöz üdvözlő táviratot intéztek.

Ki marad a porondon?

Az alsó-dabasi kerület polgársága vasárnap délután Ócsán népgyűlést rendezett, amelyen Rákóczy István elnökölt. Az első beszédet a kerület képviselője, Zlinszky István mondta.

— A szövetkezett ellenzék — ugymond — nem elégedhet meg azzal, hogy új miniszterelnök és új házelnök lépjen a mostaniak helyébe. A munkapárt azt hiszi, hogy ezzel a restitutio in integrum ügye teljesen el van intézve. Az ellenzék e harcot élet-halál harcnak tekinti, melyben valamelyik félnek a porondon kell maradni. Az ellenzék a békére nem is gondol. Béke csak akkor lehetséges, ha vagy új pártalakulás teszi lehetővé az ellenzék tárgyalását, vagy új választást rendelnek el. Harmadik eset a mai viszonyok között el sem képzelhető. Mert az ellenzéknek nemcsak Lukács László miniszterelnökkel és Tisza István gróf házelnökkel van leszámolni valója, hanem azzal a párttal is, mely eszközül adta magát oda az elkövetett államesinyhez.

Pap Zoltán országgyűlési képviselő buzdította a választó polgárságot, hogy tartsanak ki a küzdelemben. Förster Aurél a nemzeti alapon felépített választói reformot sürgette.

Horváth Mihály kecskeméti képviselő szerint a kormány Kecskemét hazafias polgárságának szerencsétlen helyzetét ki akarta használni azzal, hogy a segély ellenében bizalmat csikarjon ki a kecskeméti függetlenségi polgároktól. Kecskemét város polgársága azonban kijelentette, hogy ők a kormánytól nem kérnek és nem fogadnak el semmit. A segélyt a nemzet adja nekik és csakis ilyen formában fogadják el azt. Mert ha azt a kormánytól kapnák és annak az volna az ára, hogy érte bizalmat kellene szavazni a kormánynak, akkor nem fogadnák el a segélyt és inkább kibőjtölnek a csapást.

Ezután még Vámos Henrik dr. és Farkas István, a választójogi liga s a szociáldemokrata-párt szónokai beszéltek s elfogadták a határozati javaslatot, melyben tiltakoznak a kormány és Tisza házszabálysértései s alkotmánytiprásai ellen s kintartásra kéri az ellenzékét.

Budapestről jelentik: Justh Gyula a függetlenségi és negyvennyolcas párt elnöke jelenleg Karlsbadban gyógykezelést magának és nem sokára visszatér Budapestre, mert augusztusban nagy népgyűlési agitációt óhajt indítani az ország minden részében és e népgyűléseken akarja részletesen kifejteni nézetét a helyzetről.

Nyolcan voltak.

Zalaegerszezen nyolc függetlenségi képviselő jelent meg. A népgyűlésen, amely a Kazinczy-téren folyt le, Tisza István elnökölt. Batthyány Pál, a kerület képviselője, köszöntö meg a lelkes fogadtatást. Egry Béla azt fejtegette, hogy a restitucióhoz nem elég, hogy Tisza és Lukács távozzék helyéről, szükséges, hogy intézményes biztosítéka legyen az országnak, hogy ehhez hasonló cselekedetek többé megtorlatlanul ne maradhassanak, szükséges az általános, egyenlő és titkos választójog becsületes reformjának sürgetése, mindenél előbb való megvalósítása. Somssich Tihamér gróf beszélt ezután. Sümegi Vilmost éljenzéssel fogadta a polgárság. Mint a megye születése szégyenli, hogy ebben a kuruc vármegyében az óriási terrornak és pressziónak sikerült két szavazattal a kormány iránti bizalmatlanságot elvetnie. Maczky Emil képviselő a hevesi függetlenségi üdvözlőt tolmácsolta. Kun Béla, beszédének végeztével azt kiabálták hogy: *Éljen a köztársaság.* A szociáldemokrata-párt szónoka, Klárik Ferenc, a sajtószabadság ellen elkövetett merényleteket ostorozta beszédében és az üldözött független magyar sajtó védelmére hívta fel a közönséget.

Majd Patonay László dr. terjesztette elő a határozati javaslatot, mely tiltakozik Tisza István elnöki önkénye, a képviselőház házszabályai, az alkotmány és a törvények semmibevétele ellen, a képviselők kihurcolása, valamint a sajtószabadság ellen való súlyos merényletek felett megbotránkozásának ad kifejezést, azokat elítéli és elkövetőit megbélyegzi.

Üdvözlük a kormányt.

Sepsiszentgyörgyről jelentik, hogy a lapokban a közgyűlésről megjelent tudósítás nem fedi az igazságot. Szentkereszt Béla főispán, mikor az ülést megnyitotta, már többségben volt a munkapárt a teremben, s nem felel meg a valóságnak az, hogy egy egész raj illetéktelen munkapárti ember volt a közgyűlési helyiségben. A főispán azt a néhány embert, akik nem voltak bizottsági tagok, eltávolította a közgyűlés terméből s akik benmaradtak, azok mindannyian bizottsági tagok voltak, akik a törvény rendelkezései szerint a névszerinti szavazásban jogosan vettek részt. Szinte lehetetlenség számba megy az, hogy a kormány melletti bizalmi nyilatkozat 89 szótöbbséget illetéktelen elemekből lehetett volna összehozni.

Zilahról jelentik: Szilagyvármegye állandó választmánya a mai ülésén a kormány ellen benyújtott bizalmatlansági indítványt szótöbbséggel elvetette és javasolni fogja a holnapi közgyűlésnek, hogy a Lukács kormány kinevezését vegye tudomásul és hívja fel az országgyűlést a békés parlamenti munkára.

Sepsiszentgyörgyből jelentik: Háromszékvár megye közgyűlése után a nemzeti munkapárt összejeveteléről üdvözlő táviratot küldtek Lukács László miniszterelnöknek.

Gömör- és Kishontvármegyék mai közgyűlése sok izgalmat váltott ki a bizottságban. Heves szóvita indult meg az állandó választmánynak határozata és azon indítvány felett, amely a kormánynak bizalmatlanságot akart szavaztatni. Az ellenzék, miután látta, hogy kisebbségben, van lármával és zajongással akarta megakadályozni a névszerinti szavazást. Hosszas vita után 155 szóval 67 ellen elfogadták azt a határozatot, amely Tiszának, Lukácsnak és a nemzeti munkapártnak bizalmat szavaz.

Német jóslás.

Berlinből jelentik: A Germania vasárnapi számában hosszabb cikkben foglalkozik a magyar politikai helyzettel és ismerteti a baloldali pártok törekvéseit, amelyeknek Károlyi Mihály a legbuzgóbb szószólója:

— A népgyűlések céljai — ugymond — hogy a hallgatóságot felvilágítsák törekvéseikről és az áhítózása annak, hogy miként lehetne tettüket alkotmánymentő cselekedetnek minősíteni. A volt koalíciós államtitkár, Mezössy Béla bevallotta nyíltan, hogy az ellenzéki pártok fuziója az eddigi elveik nyílt feladása nélkül egyáltalában nem lehetséges. Ezt a tételt természetesen csak úgy lehet értelmezni, hogy a negyvennyolcas jelszavát fogják feladni. Most már természetesen az a kérdés, hogy a két függetlenségi párt elfogadja-e ezt vagy ez csak Mezössy priváttulajdona marad. Legvalószínűbb, hogy a hátsó gondolat politikájának az útját egyengetik, amelylyel a koronát meg-

nyerni igyekeznek, azután ennek sikerülte esetén begöngyölgetnek a negyvennyolcas lobogót és csak lefelé lobogtatnak azt. Végül még hangoztatja a cikk, hogy úgy Lukácsot, mint Tiszát tévesen minősítik a választói reform ellenségeinek, mert bizonyára messzire kell mennie a népek, míg Károlyi Mihály ily komolyan foglalkozik a do loggal. Hiu ábránd, hogy a kormányt a választói jog kérdésében a nyeregéből kivetni lehessen.

Viszály az uralkodó családban.

— A trónörökös ellenségei. —

Távirati tudósítás.

Berlin, július 15.

A *Berliner Lokal-Anzeiger* vasárnapi számában szenzációs cikket közöl az uralkodóházban legújabbban minduntalan tapasztalható pártoskodásról.

A berlini lap cikke abból indul ki, hogy a bajor trónörökös fia a minap tartotta esküvőjét Badenben, *Frigyes* királyi herceg várkastélyában, a Weilburgban egy *Croy* hercegnővel, aki unokahuga *Frigyes* herceg nejének, *Isabella* hercegnőnek. Ezen családi ünnepen az uralkodóház tagjai föltűnően nagy számban voltak jelen, csak a trónörökös és a vele tartó királyi hercegek hiányoztak. Viszont a múlt évben *Károly Ferenc* herceg és *Zita* hercegnő schwarzau esküvőjén az a társaság nem volt jelen, amely most Badenben összegyülekezett.

Nyilvánvalóan nagy ellentétek vannak a királyi család tagjai között és ezek az ellentétek csak ott nem nyilatkozhatnak meg, ahol az uralkodó jelen van, mert a család tagjai hallgatagon meg egyeztek abban, hogy magát az uralkodót kimélni fogják. A hol ő felsége jelen van, ott még az egymást legjobban gyűlölő hercegnők is barátságos mosolygással szorítanak kezét.

A berlini lap megemlíti azt is, hogy *Jenő* királyi herceg, aki lovassági tábornoki rangjáról is le akart mondani és aki minap egy évi szabadságot kapott, azért távozik a hadseregből, mert nem helyesli, hogy az uralkodó a maga katonai jogainak már igen nagy részét átruházta a trónörökösre. Ezért vált meg a katonai szolgálattól *Jenő* herceg testvére, *Károly István* királyi herceg is és ezért készül nyugalomba legközelebb *Jenő* herceg harmadik fi-testvére, *Frigyes* királyi herceg, Ausztria és Magyarország leggazdagabb földbirtokosa is. Sőt a berlini lap szerint nem akar már tovább szolgálni *Lipót* királyi herceg, a tüzérség főfelügyelője sem.

Ezeknél a félrevonulásoknál sokkal nagyobb jelentőségű az az akció, a melyet a királyi család tagjai a családi vagyon megmentése érdekében indítottak. Az uralkodó családnak úgy Ausztriában, mint Magyarországon óriási vagyona van, a melyet hatvannégy esztendő óta maga az uralkodó kezel. A kezelés eddigi módjával teljesen meg voltak elégedve a család tagjai, mert az uralkodó mindnyájukkal szemben föltétlenül igazságos, sőt a mennyire csak lehetett, méltányos volt. A jövődőt azonban, a berlini lap szerint nem a legnagyobb bizalommal várják a család tagjai, és már az uralkodó életében akciót indítottak annak a pontos megállapítása érdekében, hogy a család egyes tagjainak mennyi igénye van a család vagyonában és jövedelmében való részesedéshez.

Ezzel az akcióval kapcsolatos az uralkodónak az az intézkedése is, hogy a néhai *Miksa* mexikói császár özvegyének óriási vagyonát kezelő belga bizottságba a Habsburg-család képviselőiben egy osztrák megbízottat is kijelölt. A király a család tagjainak kívánságát mindenben méltányosnak ítélte és a főudvarmesteri hivatal megbízta, hogy a családtagoknak a családi vagyonhoz való viszonyát a lehető legrövidebb idő alatt rendezze. A főudvarmesteri hivatal most, minden egyéb ügyet félretéve, ezen a rendezésen dolgozik.

A rablógyilkos fivérek.

— Rosenfeld Kálmán bevallotta, hogy előre megfontoltan ölte. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, július 15

A Rosenfeld-fiuk, *Schware Johanna* rablógyilkosai tegnap végre teljes vallomást tettek. Bevallották azt is, amit eddig a bizonyítékok erejével dacolva, konokul tagadtak: a szándékos-ságot. Két napi vallatás után tegnap a fiatalabbik, *Rosenfeld Kálmán* bűnbánó lélekkel beis-merte *Kárody M. Béla* kapitány előtt, hogy a rablógyilkosságot előre megbeszélték. Egy másik, nagyon érdekes részlete is kiderült a Dohány-utcai rémdrámának. A fiuk kloroformos zsebken-dővel próbálták elaltatni a szerencsétlen perdit-tát, azután fojtották belé a lelket. A két *Rosenfeld* fiut ma délben átszállították az ügyészségre.

Izgalmaktól, lelki vívódásaitól megőrtén val-lotta be tegnap *Rosenfeld Kálmán* a kettőjük bü-nét. Könnyíteni akart vele a lelkén. Ezeket mondta el vasárnap délelőtt feltíz órákor *Kárody M. Béla* kapitánynak:

— Elmondok mindent. Azt hiszem, evvel könnyíteni fogok lelkemen, mert már nem bírom nagy bűnömrel. Mint fogtechnikus gyakran jutottam kloroformhoz. Legutóbb dr. *Kalinowszky* fogorvos műtermében dolgoztam Pesten és innen vittem el a kloroformot. A Rákóczi uton levő központi dro-gériában, *Kartschmaroff* drogériájában is szoktam tíz grammonként vásárolni ezt a szert. Május hu-szadikának estéjén — ekkor éjjel követtük el a gyilkosságot — bátyámmal az Aréna-uti Grado-kávéházban ültem. Társaságunkban volt *Freyberger Adolf* nyomdászsegéd is. Csendesen beszélgettünk, majd elhatároztuk, hogy kimegyünk az Angol Parkba. Fél-tizenegy órákor el is indultunk mind a hárman. Nem maradtunk sokáig a Parkban, csak amíg egy po-hár sört lehajtottunk. Nem sokkal tizenegy óra után már az Erzsébet köruton, az Emke-kávéház előtt voltunk, Árvalányhaját árult itt egy ember. *Freyberger* vett is tíz fillérért. *Lajos* is. Ekkor jött erre az a leány, akiről később tudtam meg, hogy *Schware Johanna*. Miután vásároltunk ár-valányhaját, elindultunk. Akkor vettük észre, hogy *Lajos* ott áll még és a leánnyal beszélget. Mikor *Lajos* látta, hogy megállottunk és várunk reá, elbucszott a leánytól. Elkísértük *Freybergert* a Népszínház utcába és az Aggteleki-utcánál el-váltunk tőle. Végimentünk az utcán, azután a Hársfa-utcán keresztül a Barcsay utca felé mentünk haza. A ház előtt, ahol laktunk, *Lajos* így szólt:

— Eredj fel a kloroformért!

Nem kérdeztem, minek kell, felmentem és a szekrényből kivettem azt a fehér üvegecskét, amelyben a kloform volt. Legentem és *Lajossal* a körut felé tartottunk. Az uton *Lajos* elmondta mit akar a zsebkendővel.

— Annál a lánynál — mondta — akivel be-szélgettem, sok ékszeret láttam. Nekem csak tíz koronám van. Ebből lakást is kellene fizetni, mert kilakoltatnak. Akárhogy is pénzt kell szereznünk. Felmegyünk mindketten ahhoz a leányhoz. Ott én enyelegni fogok vele. Te addig kloroformot ön-tesz a zsebkendőre és avval letakarod az arcát. A többit én majd elvégezem. Elvisszük az ékszereit.

Én nem vettem semmit sem ellene. Ma-gamnak sem volt pénzem, pedig kellett volna sok. Az Erzséke-köruton ott láttuk *Schware Johannát*, *Lajos* vásárolt husz fillérért naspolyát. Ekkor hozzánk jött *Johanna*. Nem tudom, hogy ki kezdte a beszélgetést, *Johanna* vagy *Lajos*. Hamar megegyeztünk. Tíz koronát követelt tő-lünk, ha mindketten felmegyünk hozzá.

A körutól nem messze levő dohány utcai ház kapujánál a leány becsengetett. Egy fiatal-ember nyitott kaput. *Johanna* ridiküljéből kivett egy kulcsot és evvel kinyitotta sz bája ajtaját. Rögtön, ahogy a szobába ért, bluzát és szoknyá-ját levette. Óráját, láncát és a gyűrűt magán-

hagyta. *Lajossal* a dívánra ült. Enyelegni kezd-tek. Én elővettem a kloroformot és a zsebkendő-re öntöttem. Ekkor kellett volna *Johanna* arcát letakarnom vele, de nem volt bátorságom. Kezeim remegtek, a térdeim megcsuklottak, szé-dültem, *Lajos* felült, *Johanna* is. Beszélgettek, tréfálkoztak. Egyszerre *Lajos* felugrott, torkon ragadta *Johannát*, úgy hogy a hüvelykujjaival szorította a nyakát. A leány ülő helyzetéből hát-rasellt. *Lajos* megszólalt:

— Végünk van, siessünk!

Ekkor én is odaugrottam és leteritettem az arcát a kloroformos kendővel. Jobb kezemmel az orrát és a száját összeszorítottam. Így is hallat-szott a kendő alól a nvőszörgése.

— Mi lesz? — mintha ezt mondta volna.

A lábával és a kezével izgett-mozgott, ver-gődött. Talán védekezni akart. Szabadon levő balkezemmel lefogtam a hallását. *Lajos* még min-dig szorította a leány nyakát. Addig maradtunk így, amíg éreztük, hogy a leány egész teste hi-deg. Ezután láttunk hozzá a kifosztásához. Mikor az egyik gyűrűt lehúztam az ujjáról, érezttem tes-tének dermesztő, fagyos hidegségét. Különös, furesa érzés volt. Ugy hiszem, rövid ideig tartott a küzdelmünk. *Lajos* ugyan ezt mondta később, hogy sokáig. Mikor végeztünk, *Lajos* felöltözkö-dött. Az ajtóhoz léptünk, ekkor vettük észre, hogy egész idő alatt nyitva volt. Kinyitottuk még előbb az ablakokat, hogy a kloroform szaga el-tűnjön. Kimentünk, *Lajos* bezárta az ajtót és a kulcsot zsebébe tette. Lenn megint a fiatalember-nyitott kaput. A Rókus-kórház felé tartottunk. Folytonosan irányt változtatva kiértünk a Baross-utca-ba. Itt egy épülő házba dobtam az üres klo-roform üveget. *Lajos* is eldobta a kulcsot, de hol és mikor, nem tudom. Megnéztem a zseborámat: félkettő volt. A köruton haladtunk, majd mellék-utcákon át egész hazáig. Egy szót sem szólot-tunk egymáshoz az egész ut alatt.

A rettenetes tette azért határozottam el ma-gam, mert nem volt pénzem. Mint kisegítő dol-goztam *Kalinowszky* dr. nál. Mehettem volna Te-mesvárra is állásba, de nem volt utiköltségre pén-zem. Mentségemre szolgálhat, hogy eddig soha semmilyen bűnt nem követtem el. Tizenhárom-éves koromban árvaságra jutottam és azóta gyá-molító nélkül élek.

Eddig tartott a vallomása, amelyet vasárnap-tett *Kálmán*. Minden csepp részletéről beszámol a rablógyilkosságnak. *Lajost* is kihallgatták tegnap. Ő még mindig cinikus, nyugodt. Csak rövidesen válaszol a rendőrtisztviselő kérdéseire. Ugyanazt mondta, mint *Kálmán*. Most már teljesen egyezik a vallomásuk.

Délben egy órákor állott elő a tolonckocsi, amely elszállította a bűnösöket az ügyészség fog-házába. Mindkettőjükön meglátszik a két utolsó-nap nyoma. *Lajos* sápadt, az arca megfogyott. Mégis fölemelt fővel jött ki. Mintha a világ leg-ártatlanabb embere volna. Semmi sem bántja, semmi sem érdekli. Egy pár percig állottak a főkapitányság udvarán. Nyugodtan nézett körül. Nem érzi rémséges bűnének súlyát. *Kálmán* egészen más. Sápadt arcát a föld felé tartja. Fel sem mer pillantani. Nagyon kezes és amint a rendőrök valamit mondanak neki, sietve meg-teszi. Előbb őt vezetik a zöld kocsihoz. Fel sem pillant. Fellep a hágsóra, mely sóhaj hagyja el ekkor ajkát. Utána *Lajos* lépked büszkén. Érthe-tetlen ennek az embernek a flegmája. Talán a fogházban majd megtörik.

Diplomaták találkozása. *Berlinből* jelentik: *Berchtold* gróf közös külügyminiszter a nyár fo-lyamán találkozni fog *Izvolzsky* párisi orosz nagy-követtel. A találkozás azonban nem Tegernseeben, hanem Salzburgban fog lefolyni. *Berchtold* gróf augusztusban meg fogja látogatni *Gasteinben* *Bethmann Holweg* kancellárt és innen Salzburgba utazik, ahol *Izvolzskyval* találkozik.

Lefüggönyözött

vasuti kupé . . .

— Különös válópör Aradon. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 15.

Ezt a válópört szokatlan körülményeinél fogva írjuk meg. Érdekes probléma vetődik föl benne: ok-e a válópör megindítására az, ha a férj egy csinos fiatal nővel lefüggönyözött ablakok mellett, külön fülkében egyfolytában hat órát utazik?

Erre a nem mindennapi kérdésre kell választ adni. Éles Simon aradi járásbírónak a hozzákerült és ítéltre már megérte pörben. Egy aradi állami előkelő főújsztviselő leánya indította meg ezt a pört a férje ellen, aki községi jegyző. A hölgy nem volt megelégedve férje életmódjával és ezért válópört indított ellene, ugyanakkor természetesen eltávozott az urától és hazaköltözött szüleihez. Nemsokára azután, hogy a válópört benyújtotta, bepörölte a férjét az aradi járásbírósnál tartásdíj iránt is. Előre ugyanis nem tudható, hogyan ítélnék a válópörben s az meddig húzódnának. Amíg az tart, addig az asszonynak joga van tartásdíjat követelni, ha a férj szolgáltatott okot a válópör megindítására.

A szóban lévő előkelő hivatalnok leánya havi kétszáz korona tartásdíjat követel. És ezt a következőkkel indokolja: A férj nagyon sűrűn együtt volt a községbeli fiatal szép tanítónővel. Egy alkalommal Aradtól—Budapestig utaztak külön fülkében, lefüggönyözött ablakok mellett.

Éles Simon járásbíró két kalauzt ki is hallgatott, akik azt igazolták, hogy ezen a hosszú uton a fiatalok csakugyan zavartalanul utaztak. A férj hevesen tiltakozott a vád ellen.

— Az a hölgy, akivel együtt mentem, tisztességes, becsületes nő és nem tartom megengedhetőnek, hogy ilyen kalandos ügybe a nevét belevonják.

— Hát hogyan kerültek önök egy fülkébe? — kérdezte a bíró.

— Véletlenségből — felelte a férj. — Én Kétházán szálltam föl és véletlenül ugyanabba a fülkébe mentem be, melyben az a tanítónő egyedül utazott. Hát tehetek én erről, vagy az a nő oka lehet ennek?

— És a lefüggönyözött ablakok? — kíváncsiskodott a bíró — kötelességszerűen.

— Istenem, hát erősen besötét a nap és kénytelen voltam elhúzni a függönyöket. — Azután a férj indignálódva mondta:

— Kérem, én szeretem a feleségemet és nem tudom, miért akar tőlem elválni. Én szeretném, ha visszajönné hozzám.

A hölgy megfelelt erre:

— Én nem élhetek egy földél alatt olyan férfival, aki az ideje nagy részét az iskolában tölti. A tanítónő...

— Ugyan kérem — vágott közbe a férj — én hivatalos teendőimet végzem az iskolában. Én a községekben iskolagondnok vagyok, kötelességem a tanítást ellenőrizni.

— Mikor nincs is tanítás? — kérdezte a bíró.

Ítéletet még nem hoztak ebben a nehéz pörben. A férj állítása szerint alaptalan falusi pletyka miatt akarják a feleségét tőle elidegeníteni.

SPORT.

+ Bajnoki birkózó verseny. Vasárnap délután szabad ég alatt, az AAK. sporttelepén rendezte délmagyarország birkózó bajnokságát az aradi Toldi Athletikai Klub. Külsőségeiben és érdemében egyaránt igen szép verseny volt. A mérkőzést zsúfolt tribün közönség nézte végig dacára annak, hogy a repülő nap sokakat elvont. A verseny keretében Stern testvérek iskola boksztól mutattak be. A kifogástalanul és szakértelemmel megrendezett verseny végeredménye a következő: Pehelysúly bajnoka Lábu János. 2. Rónai Jenő. 3. Medve István, mindhárom a Toldi tagja. Könnyűsúly bajnoka Baumann Gyula (Toldi). 2. Ohren-

stein Béla (Szegedi AC.) óvás alatt indult 3. Szabó István (Toldi) 4. Mirkov Péter (Kikinda). Középsúly bajnoka Vasutas (Téger) József (Toldi) 2. Mathiesz Alajos. 3. Gacser Géza mindkettő (Nagykikinda).

Az aradi repülőnap.

— Vljaku Aurél fölszállása. — Kisebb baleset. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 15.

Kocsik, autók, autobuszok tarka összevisszaságban, nagyvárosias lármával robogtak fél négykor a Deák Ferenc utcán. Mozgalmas és színes kép. A jó reklám, az összetartás érzése és a kíváncsiság legalább tízezer embert vezetett ki a repülőternek kinevezett mezőre.

Az újdonság varázsa már nem izgatta az embereket, az intelligens közönség jó része már látott repülést, ha mást nem, hát Csermákét. Mégis bizonyos türelmetlenséggel várták a produkció megkezdését. Négy óra után már kint volt a közönség javarésze s a percek lassan teltek. Egyesek a repülőgépet akarták megnézni, de a hevenyészett hangár ponyvai erősen le voltak kötözve, nem lehetett bemenni.

A teret körös-körül nagy néptömeg lepte el. A rendet harminchármas bakák tartották fenn, de segédkezett nekik néhány román legény, tarka népviseletbe öltözött lovasok, akik bandériumban üdvözölték Vljaku Aurélt.

Erős szél fújt, körülbelül 7—9 méteres. A hangár tetején a fehér zászló, — amely jelentette, hogy „a pilóta repül” — állandóan vízszintes irányban délkelet felé mutatott.

— Talán nem is fog ilyen nagy szélben felszállni! — mondták egyes kételkedők, de a rendezők — a román intelligencia vezetői, kik önzetlenül és nagy ambícióval szorgoskodtak — megnyugtatták a közönséget:

— Aspernben még nagyobb szélben repült! Végre negyed hat előtt néhány perccel kivonták a hangárból a gépet. Érdekes alkotás a „Vljaku II.” Egyfedelű repülőgép, alakja olyan, mint egy szitakötő. Érdekes, hogy két légszavarja van, elől és hátul. A benzintartály, meglehetősen hosszú sárgaréz henger, felül, a kormány felett van.

A repülőgépet a páholyok előtt pár méternyire, a széllel ellentétes irányban állítják fel. Vljaku felveszi aviatikus dresszét, alaposan megvizsgálja a gépet körös-körül. Nyolc-tíz ember egy kötélnél fogva hátulról tartja a gépet, Vljaku beszáll s a motor megkezd a „kurblizást.”

Nagy erővel, nekilendülve megforgatja egyszer a légszavart. A motor halkán berregni kezd, de mindjárt el is hallgat. Újabb erőfeszítés: az eredmény megint elmarad. Még négy ötször megfordul a légszavar, de a gép mégsem gyújtott be. Most benzint spriccelnek be, újabb kísérlet, megint eredmény nélkül. A közönség már izgatott:

— Nem gyújt be a motor, biztosan nem jó a benzin! Most már hiába erőlködnek, úgy sem fogják tudni begyújtani!

A motor két kézzel megint belekapaszkodik a légszavarba, „svungot” vesz s nagy erővel nyomja le, löki el magától a csavart. „Hiába...” mondja még valaki, de ebben a pillanatban berregni kezd a motor, forognak a csavarok, a nagy légáramlat hatalmas porfelhőt kavart fel, az embereknek neki kell dűlni, hogy a szabadulni akaró gépet meg tudják tartani! Valami vezényszó hallatszik, a köteleit elbocsátják s a gép megindul, gurul...

Néhány méter után hirtelen, merész emelkedéssel a levegőben van a gép. A szél megmégintatja, a könnyű alkotmány ide oda billen, mindenki átérzi most, közvetlen közről a veszedelmet. Hatha felfordul, hátha a szél a földhöz sújtja?

Vljaku mind magasabbra emelkedik. Két-háromszáz méter magasságban merész, erős bedüléssel fordul, szinte ugylátszik, mintha kiesne a gépéből, aztán megint egy fordulat, félkör. Nyolcasokat ír le a levegőben. Most elhalad a tribün felett s alulról lelkesen ünneplik:

— Bravo, Sztetraszke!

Itt ott halvány éljenzés is hallatszik, az aviatikus pedig kezével int üdvözlést le a levegőből. Még egyszer körülrepüli a teret, aztán a nézők feje felett kirepül a Maros felé, az ingyen publikumot szórakoztatni. Visszatér s egész alacsonyan repül. Már-már a földet surolja, látszik, hogy le akar szállni, de megint felemelkedik a levegőbe. Körülrepüli a teret s aztán megint ki megy most még messzebbre. Visszatérőben nagyon küzd a széllal. Folyton lejjebb és lejjebb száll, átrepül a tribünön, a repülőgép szinte surolja a tribün tetejét, beállítja a motort s le akar szállni, de egy légáramlat három-négy méter magasságból a földre veti. A repülőgép feloldalt billen s ijedten szalad a közönség Vljakuhoz. Mosolyogva mondja az aviatikus:

— Nem történt semmi baj, csak az első kerekek tengelye tört össze!

A produkció pontosan tizenhat percig tartott. Vljakut kérdésekkel ostromolják.

— A hibát — feleli az aviatikus — néhány perc alatt helyre lehet, azt hiszem hozni s újból felszállhatok. Az erős szél az oka mindennek. Már előzőleg is le akartam szállni, le is ereszkedtem, de a légroham miatt nem lehetett megkísérlni a kikötést. Újból felemelkedtem ezért s a szélroham most még erősebben támadott, ki is sodort kissé, messzebbre, amint akartam volna. Mikor újra le akartam szállni, a földhöz verte két méterről a szél a gépet. Ennyi az egész!

Érdekes volt a Maros környékén, a repüléstől jó messze összesereglett közönség viselkedése. Ez az ugynevezett ingyen publikum volt, amely még hálásabbnak mutatkozott, mint a fizető közönség. Amikor az ingyen közönség fölött elrepültem, nagyszerű ovációban részesítettek a nem várt élvezetért.

A leszállás után Pop C. István dr. képviselő kis leányával babérkoszorút küldött az aviatikusnak.

A közönség érdeklődve várta az újabb produkciót s konstata, hogy az első felszállás kitűnően sikerült, Vljaku nesterileg kezelte gépét. Pár perc múlva a hangárból kijövő rendezők adták a várakozó publikum tudtára, hogy a hibát nem lehet hirtelenében reparálni s így a második felszállás elmarad. Megindult a népvándorlás befelé s néhány perc múlva már csak a környék lakói, a falukról berándult románok beszélgettek a különös, csodaszamba menő dologról.

Az ígért második fölszállás elmaradása némi zugolódást keltett a jobbára románokból álló közönség soraiban, azonban valamennyien konstata, hogy az elmaradt repülés okozta csalódásért sem Vljakut, sem a rendezőket okolni nem lehet. Ha valakit hibáztatni kell, az csak az időjárás, amely nem volt kedvező.

A fiatal aviatikus ma kárpótolni akarta a közönséget és azt tervezte, hogy hétfőn délután 6 órakor átrepül a város fölött. Azonban ma még nagyobb szél volt, mint tegnap és az érdekes látványosságot lehetetlenné tette.

A románok körében a vasárnapi repülésnek egy kedves epizódjáról értesülünk. Amikor a hangárból kitolták a gépet, Vljaku egy kis horgolt selyem zászlócskát függesztett a kormánykerék mellé. A néhány tenyér nagyságu lobogó a román kék-piros színt viselte. Amikor Beretz Ferenc inspekción rendőralkapitány ezt megpillantotta, figyelmeztette az aviatikust, hogy Magyarországon tilos az idegen nemzetek színeinek hasz-

nálata, tehát helyes lesz, ha elteszi a zászlót. Vajku szomorúan tett eleget a kérelemnek s a mikor a rosszul sikerült leszállás izgalmain túl volt, mélabusan jegyezte meg hiveinek: — Azért történt velem ez a kis kalamitás, mert a zászlóm nem volt a gépen. Ez az én talizmánom. Én is épen olyan babonás vagyok, mint minden aviatikus. *Ezt a selyem zászlót egy hölgy ismerősömtől kaptam és még sohasem szálltam föl e nélkül.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színházi műsor:

Kedd: *Vig özvegy*, operette. Király Ernő felléptével.

Szerda: *Leányvásár*, operette. Király Ernő bucsufelléptével.

Csütörtök: *Rip Rip*, operette. Ladiszlai József bucsufellépte. Volf Gyusztika és Volf Rózsika felléptével a gyerek szerepekben.

Péntek: *Cigányszerelem*, operette. Wlassák Vilma és Cseh Ferenc bucsufellépte.

Szombat: *Ezred apja*, bohózat. Vendrey Ferenc felléptével.

Vasárnap: *Aranykakas*, bohózat. Vendrey Ferenc felléptével.

Gyenge Nusi — amerikai primadonna

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 15.

Nem is olyan érdekes emberek ők ketten:

1. *Rosner* Dávid, a megbukott *Fahudi és Rosner* budapesti cég főnöke, aki becsapta az egész gabonatörsdét, aztán elugrott Magyarországból.

2. *Gyenge* Annus, volt temesvári színésznő, előbbi barátnője.

Nem is olyan érdekes emberek ők ketten, de hogy átköltöztek a másik világba, oda, ahol már nem fáj semmi, (t. i. Amerikába), azóta a hír állandóan a hóna alatt tartja őket s nincs nap, hogy ne szolgálja róluk ujsággal. Amerikai lapok és amerikai levelek a következő ujsággal szolgálnak ezuttal Rosnerékről.

1. *Rosner* Dávid Newyorkban szabályszerűen házasságot kötött *Gyenge* Annával.

2. A kis *Rosner*—*Gyenge* még nem született meg, csak vártat.

3. Newyorkból Chicagóba az elnökválasztás miatt költöztek át.

4. *Rosner* vagyona egy és másfélmillió korona közé tehető.

5. *Gyenge* Anna R. *Gyenge* Nusi néven augusztus negyediken Amerikában színpadra lép. Ekkor kezdi meg itt működését egy magyar színtársulat, amelynek *Kurucz Imre* az igazgatója. Első előadásul a *Cigányszerelem* kerül színre. *Gyenge* Annával a főszerepben.

Egyelőre ennyi a kis *Rosner*ékről.

* **Luxemburg grófja.** Két aktualitása is volt a ma esti előadásnak. *Király* Ernő a Király színház ünnepelt bonvivánja adta a Luxemburg gróf címszerepét és *Vass* Jenő a társulat, derék, érdemes művésze bucsuzott el az aradi közönségtől. *Király* Ernőt nem kell felfedeznünk az aradi publikumnak, mai szerepében lépett fel tavaly először is, már akkor hódított. *Király* Ernő egyéniségének szeretetreméltósága mellett, tökéletes művészi énekével, hangjának behizelgő melegségével és játékanak ellenállhatatlan eleganciájával frenetikus sikert aratott. A közönség, mint nagy szeretettel viszontlátott kedves ismerősét ünnepelte egész estén át *Király* Ernőt. *Vass* Jenőnek emlékeztető napja marad a mai bucsufellépés. Legutóbb megemlékeztünk a fiatal művész értékes haladásáról, rokonszenves egyéniségéről és minden tekintetben használható művészi kvalitásairól. A sok ajándék, a felvonások végén szünni alig akaró ünneplő tapsok bizonyítják, hogy *Vass* Jenő a legjobb emléket hagyja maga után az

aradi közönségnél. Érdeklődéssel fogjuk kísérni jövőendő működését. H. G.

* **Színtársulatok kalandjai a vidéken.** Az Aradon is vendégszerepelt és nagy művészi sikert elért *Uj Színpad* most folytatja vidéki körútját. Szabadkáról a társulat Kaposvárra ment, ahol épen *Polgár* Károly pozsonyi színigazgató tartott előadásokat. Bár dos igazgató öt estére tervezte kaposvári vendégszereplését és erre, valamint pozsonyi vendégszereplésére nézve meg is egyezett *Polgár* Károllyal. Az első este, mint rendesen fenomenális sikert hozott az *Uj Színpad*nak, ami nagyon megdöbbentette *Polgárt*. Kezdte megbánni, hogy öt estére engedélyezte az *Uj Színpad* vendégszereplését. Amikor pedig a másnap reggeli kaposvári lapok az *Uj Színpad* magasztalása közben egyhangulag leripacsolták *Polgár* Károlyt és társulatát, *Polgár* felmondta a barátságot és az *Uj Színpad*nak még csak a harmadik napra engedte meg a vendégszereplést, Pozsonyban pedig egyáltalán nem volt hajlandó a társulat vendégszereplését megengedni. Mivel *Polgár* a még hátralévő két napra a vendégszereplést nem engedte meg, az *Uj Színpad* pedig Pápára még nem mehetett be, két napig Csurgón akart játszani. Előre küldték *Darvas* Ernő titkár, hogy Csurgón szerezzen játszási engedélyt. *Darvas* beállított B. Kálmán főszolgabíróhoz és előadta jövelele célját.

— Hát osztán, mit játszanak az urak, kérdezte a főbíró, akinek sejtelve sem volt az *Uj Színpad*ról.

— Játsszunk *Schnitzlertől*, *Strindberg*től, *Dauthendey*től, *Ibsen*től, stb. felelte *Darvas*.

— Osztán somogyi fiú-e az a *Schnitzler*?

— Bizony nem igen járt erre.

— Hát legalább népszínművet adnak-e az urak, mert hogy itt az köll a népnek.

A főbírónak ennyire körültekintő és nagy irodalmi műveltséget eláruló kérdéseire *Darvas* jobbnak látta, ha Csurgóra nem mennek be és visszautazott a társulathoz. Két napi pihenő után az *Uj Színpad* Pápán kezdte meg két napra terjedő vendégszereplését. Pápának intim, kicsiny színháza van, amelyben egy héttel az *Uj Színpad* előtt még *Könyves* staggionéja játszott és amelyből meglehetősen dicstelenül távozott. *Könyves* ugyanis azt a hibát követte el, hogy egyik este előadta a *Hölgyek öröme* című vigjátékot. A szemérmes és erkölcsös pápai publikum erre azzal felelt, hogy *többé nem ment el a színházba*. A megszorult staggione igazgató erre kitzúzte az utolsó előadást és a színlapon könyörgött a közönségnek, hogy legalább utoljára menjenek színházba. A közönséget még ez a szívhezszóoló könyörgés sem hatotta meg, a színház utolsó este is üresen maradt. Ez volt az oka, hogy az *Uj Színpad* első előadásán csak kicsiny közönség volt jelen. A pápaiak nem tudták, hogy az *Uj Színpad* staggione-e, vagy kabaré és hogy nem fog-e pikáns darabokat előadni. Annál nagyobb volt meglepetésük amikor az első előadásnak vége volt és másnap már telt ház gyönyörködött az *Uj Színpad* társulatának művészi előadásában.

* **Ladiszlai, Wlassák, Cseh bucsuja.** A társulatnak három elsőrendű énekes tagja válik meg a nyári szezon befejeztével a társulat kötelékéből. A távozó színészek szokás szerint bucsufellépéseket tartanak. *Julius* 18 án *Ladiszlai* József baritonista bucsuzik *Rip Rip*ben. Az előadás érdekességét növeli az a körülmény, hogy a gyermekszerepekben két aradi gyermek, *Wolf* Gyusztika és *Wolf* Rózsika lépnek fel. *Wlassák* Vilma és *Cseh* Ferenc e hó 19-én a *Cigányszerelem*ben bucsuznak az aradi közönségtől.

* **Vendrey tata vendégszereplése.** Az aradi nyári szezon állandó vendége, aki lelkiismeretes pontossággal minden évben beállt hozzánk, hogy néhány vig és mulatságos órát szerezzen nekünk, a bájos, szeretetreméltó *Vendrey* tata szombaton és vasárnap vendégszerepel Aradon az *Ezred apjában* és az *Arany kakas*-ban. Érthető, hogy a vendégszereplés iránt óriási érdeklődés nyilvánul meg.

* **Baleset egy színházban.** Nagyváradon vasárnap este bucsuzott el a közönségtől *F. Károlyi* Leona primadonna. Ez ünnepélyes alkalomra átment Kolozsvárról *Csapó* Jenő baritonista, hogy *A vig özvegy* *Daniló*ját eljátsza. *Csapó*val különös kalamitás történt az előadás alatt. Amint első felvonás után a függöny legördült, *Csapó* Jenő ledobta magát egy székre a színpadon. Heves idegroham tört ki rajta, sirni kezdett és eltakarta az arcát. Egyszerre szó nélkül levágódott a székről a földre. Talpra akarták állítani, de nem sikerült. Ugy látszott, hogy elájult. Szavát se lehetett venni. Hamarosan színházi orvosért szalajtottak. Végre bevitték *Csapó* Jenőt a férfiöltözőbe, ahol vehemens erővel rohanta meg a sírás. *Ugy zokogott a nagy ember, mint egy gyermek*. Egy óra hosszat ült benn kétségbeesett letargiával. A nézőtér nem vették észre, hogy komoly a baj. Tombolt a taps. Amint a függöny felvonás végén szétnyílt, panoráma tárult a közönség elé. Huszonöt nagy csokor és tíz virágkosár vette körül *F. Károlyi* Leona alakját. Benn az öltözőben zavar, pánik uralkodott. Teljes volt a konsternáció: belátták, hogy *Csapó* Jenő nem játszhatja tovább a szerepet. Az igazgató megőrizve lélekjelenlétét, gyorsan intézkedett.

— Lövey már játszotta a szerepet. Vegye át. Öltözz fel hamar!

Azután kiment *Erdélyi* Miklós a színpadra, széthuzatta a függönyt és a megjelenésére felrebbent publikumhoz a következő szavakat intézte:

— Tisztelt közönség! Egy sajnálatos eseményt kell közölnöm. *Csapó* Jenő teljesen berekedt és az előadás folyamán annyira rosszul lett, hogy nem játszhatja tovább *Danilót*. Szerepét *Lövey* Leó vette át...

* **Uj könyvek.** *Bölsche*: *Szerelmek az élek világában*, *Dumas* *Napoleon*, *Biró*: *Kunszállási emberek*, *Lázár*: *Bethulia*, *Barret*: *A towerhilli titok*, *Jászai*: *Nemzeti államok*, *Sombart*: *Die Juden*, kaphatók *Kerpel* könyvkereskedésében.

* **Egy csavargó története.** (Az *Uránia* alágere.) A vámhivatalnál elnézés folytán lemaradt az előre hirdetett *A végzetes asszony* című kép. Ehelyett egy másik, nem kevésbé hatásos drámát szerzett meg, minden más színházat megelőzőleg, az *Uránia*. Egy csavargó története a címe a nagyhatású drámának, melyet az apacstársadalom elleni harcban, mint erkölcsnemesítő tendenciájú képet, sorozatos előadásban mutattak be Párisban. Egy alkoholista családból származó fiú javítóintézetbe kerül. Durva bánásmódban nő fel a kis Jean. A fellázadt fiúk megölnek egy börtönőrt és a gyilkossággal a kis Jeant gyanúsítják meg, aki aztán ártatlanul börtönbe kerül. A börtönből megszökik. Napokon keresztül bolyong, tanyája a rengeteg, ahol sakálók üvöltése mellett tér pihenőre. A közeli ültetvény tulajdonosának leánya az ismerős lármára veszélyt sejtve, bátran megy az esetleg eltévedt idegen segítségére. Jean új otthonra talál, melyet nagyon megbecsül, úgy, hogy később megmentve gazdájának leányát a biztos haláltól, megkapja a leány kezét. A nagy koncepciójú 1500 méteres kép a legnagyobb hatásra számíthat. 175

* **Az élet torzképei.** (Szenzációs társadalmi erkölcsrész az Apollóban.) Mi lehet az élet torzképe? Kevés gondolkodás után megtaláljuk a feleletet: a társadalom az elferdített, félremagyarázott erkölcsével. Ha mélyebben belenézünk azokba az eseményekbe, amelyek magukon viselik a társadalom sokszínű köntösét, tényleg torzképekben látjuk az életet, amelyet az öserőtől, a természeti erők egészséges, szabad akaratától ellopnak a társadalom lovagjai. Az életnek a társadalmi felfogásokban megnyilvánuló torzképeire talán sohasem mutatott rá annyi tiszta világitással senkisésem és semmisésem, mint a kinematográfia ezzel a nagykonceptiójú alkotásával. A dúsgazdag bankár nem adja leányát feleségül a becsületes, de szegény fiatalemberhez. Ha gazdag lenne a fiatalember, a gazdag apa talán nem kutatná az erényeit, de hogy szegény, meg a becsületesége sem jöhet, természetesen tekintetbe. Mit mondanának az emberek? Gazdag leány és szegény fiatalember. Mily erkölcselen, pervers házasság. A kép kedden is vetítésre kerül az Apolló-színházban. 177

Halálos

automobil-katasztrófák.

(Szerencsétlenül járt gyárosok. — A patakba zuhant gépkocsi.)

Saját tudósítónk telefonjelentés.

Bécs, július 5.

Késő éjszaka két halálos automobil-szerencsétlenség hírért jelenti bécsi tudósítónk. Az egyik Bécs közelében történt, a másik pedig Gmunden mellett.

Az első katasztrófának a halottja Kemper londoni ékszergyáros, aki Stein Salamon dugazdag bécsi gyáros társaságában automobil-kirándulást tett. A kirándulásról ma éjjel tizenegy óra után tértek haza. Bécs közelében az országúton nagy port vertek föl a különböző járművek és a soffőr nem vette észre az automobilal szemben jövő paraszt kocsit. Ennek következtében az automobil összeütközött a parasztkocsival, amelynek rudja befuródott a gépkocsiba. A rud áthatolt Kemper gyáros koponyáján, amelyet teljesen szétzuzott. Kempert haldokolva vitték a Löw-szantóriumba. Stein gyáros is súlyos sebeket kapott.

A második szerencsétlenségnek színhelye ugyanaz a Gmunden, ahol néhány héttel ezelőtt a kumberlandi herceg lelte halálát automobil-karambol következtében.

Guttmann Dávid bárónak, az osztrák urak háza tagjának fia, Guttmann János báró, nagyiparos éjjel tizenkét óra előtt néhány perccel indult el Gmundenből automobilon és Bécsbe akart visszatérni. A kumberlandi kastély előtt a magas töltesről az autó eddig még fel nem derített okból lefordult és az ugynevezett Wasserlosbachba, egy sekély medrű patakba zuhant. A kocsi teljesen összetört, a soffőr nyomban meghalt, a báró pedig súlyos sérüléseket szenvedett. Segélykiáltásait meghallották a kastélyban, ahonnan kifutottak és az első segélyben részesítették, majd pedig kórházba szállították. Állapota aggodalmat keltő.

TÖRVÉNYKEZÉS

§ Elintézett affér. Ezen a helyen közreadtuk tegnap Kovács Vince kulturtanácsnok nyilatkozatát, amelyre ma a következő választ kaptuk:

Igen tisztelt szerkesztő ur! Az Aradi Közlöny e hó 13-iki számában személyemmel kapcsolatosan megjelent közlemény tartalmának végleges tisztázása és a tényeknek a valóságnak megfelelő megállapítása érdekében kérem az ide mellékelt nyilatkozat szövegének közlését. Kiváló tisztelettel Bácskay Béla dr.

Nyilatkozat. Alólirott kijelentem, hogy folyó év május havában a hólyagos himlő elleni beoltások utáni időben Bácskay Béla dr. orvos urral, akihez 15 évi barátság kötelékei fűznek — négy szemkőzt — barátságos módon folytatott beszélgetésünk alkalmával, az általam előadottakkal csak a közérdeknek és Bácskay Béla dr. orvos ur jóhírnevének óhajtottam szolgálatot tenni, amidőn közszájon forgó dolgokra — négy szemkőzt — figyelmét felhívtam. Időközben a mások kijelentésén alapult panaszok tarthatatlanságáról meggyőződtem. Ezért kijelentem, hogy Bácskay Béla dr. orvos urat sem mint férfit megbántani, sem mint orvost bírálgatni, annál kevésbé meggyanúsítani szándékom nem volt. Amennyiben Bácskay Béla dr. ur a jelzett időben közöttünk lefolyt beszélgetés alkalmával általam sértő, avagy meggyanúsító szándék nélkül használt kifejezések által mégis megbántva érezte magát: annak ismételt hangsúlyozása mellett, hogy sem őt, sem hivatását megsérteni nem akartam, a történetek felett őszinte sajnálatomat fejezem ki. Arad, 1912. július 12-én. Kovács Vince s. k.

Előttünk: Löcs Rezső v. tanácsnok s. k., Schill József megyei főjegyző s. k.

§ Az aradi ügyvédi kamara közhirre teszi, hogy Csüllög Aladár dr. porosjenői ügyvéd, önkéntes lemondása folytán, az ügyvédek lajstromából törölte. Szoukup István dr. ügyvéd pedig látszólag székhellyel az ügyvédek lajstromába lépett.

Agyonlőtte

a felebbvalóját.

— Az örületig kinzott huszár. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Komárom, július 15.

A komáromi vár rejtett kazamatái közt, a katonai vártömlőben, ahová csak a legnagyobb katonagondozók jutnak, 1908. óta sanyalódik egy tolnamegyei fiú, Tringer József közhuszár, akit husz esztendei várfogságra ítéltek el a katonai bíróság. Tringer Józsefnek az volt a bűne, hogy szolgálati karabélyával Balázs János szakaszvezetőt agyonlőtte. A huszár bűnyüének tárgyalásán a régi katonai bíraskodás hiányossága miatt nem derültek ki azok a borzalmak, amelyek a szerencsétlen Tringert odáig juttatták, hogy végső kétségbeesésében fegyvert fogjon felebbvalója, kinzója, életének megromlóját, Balázs szakaszvezető ellen. Azok a huszárok, akik a szerencsétlen Tringerrel együtt szolgáltak és ismerik a jobb sorsra érdemes közhuszár tragédiáját, bizonyítani tudják és akarják, hogy a szerencsétlen embert Balázs szakaszvezető égbekiáltóan embertelen bánásmódja, hihetetlen kinzásai kergették a gyilkosságba. E bizonyítékokra támaszkodva akarja Tringer családja lerántani a leplet a budapesti Ferenc József laktanya eltemetett borzalmairól és az új katonai büntető perrend szerint a család porujtást fog kérni Tringer József ügyében.

Tringer József 1907-ben rukkolt be a tizes huszárokhoz. Bukovina egy kis garnizonjába került, ahonnan 1908 június elején Budapestre jött az ezred. Itt Balázs János szakaszvezető keze alá került. Balázs az ezred legdurvább, legembertelenebb altisztje, mint rendesen tenni szokta, Tringerrel is fizetetlenül akart magának. Egy aulután hivatta Tringert a kámbinba:

— Fizess bundás egy decit! — ordított rá.

A szegény rekruta őszintén megmondta, hogy nincs pénze, hazulról nem támogatják, mert özvegy édesanyja is napszámból tartja fenn magát. A szakaszvezető és az öreg huszárok erre megpofozták és ettől a naptól kezdődött Tringer kálváriája. Ami titkos gonoszság, embertelenség, rejtett üldözés csak létezik a kaszárnnyák szakaszszobáiban, mind rászakadt a szegény közhuszárra. Cugsztúrur ur Balázs gondoskodott róla, hogy soha, se éjjel, se nappal ne legyen nyugta. Heteken át volt istálló őrségen. Amikor éjjel tizenegy órakor a lovak mellől felment a szakaszszobába, vezényszóra kardgyakorlatokat kellett végeznie órákig. Mikor kidőlt és összeesett, a kaszárnnyákban divatos szokás szerint pokróccal takarták be (így az ütés nem lakt sebvirágot a testen) és ütötték, rugták. Hetekig tartott ez a kinzás.

Egyik nap szemle volt a kaszárnnyában. Balázs szakaszvezető pokoli furfangot eszelt ki, hogy Tringernek bajt szerezzen. Egy öreg huszárral ellopatta Tringer lovának kötőfékét az utolsó pilanatban, a szemle előtt. Mikor a lovakat elővezették, a generális, rögtön észrevette, hogy egyik lovon nincs kötőfék. Tringer az ezredes elé állott és jelentette:

— Ezredes ur jelentem alásson, a kötőfékemet ellopták. Tudom, ki lopta el, be is bizonyítottam. De kérem jöjjön velem a hadnagy ur, mert magam nem merek a szakaszszobába fölmenni.

Egy hadnagy ment Tringerrel. Kinyitották egyik öreg huszár lábáját és abban megtalálták Tringer megjegyzett kötőfékét. Kiderült a bűne a szakaszvezetőnek, aki két napi szigorú fogságot kapott.

Ezután még kegyetlenebbre fordult a sorsa Tringernek. Balázs szakaszvezető a konyhából a moslékot felvitette a szakasz szobába s a szennyestől kellett innia Tringernek. A pokoli durvaságot úgy kendőzte tréfára a szakaszvezető, hogy a mocskos ital mellett tolnai nótákat daloltatott a szerencsétlen huszárral. Még ennél visszataszítóbb szörnyűségeket is meg kell tennie Tringernek Balázs parancsára. Olyan undorító tréfákat talált ki, aminek leírását nem állja a papír.

Tringer sehol sem kapott védelmet. Próbált panaszra jelentkezni, de ha feliratkozott, a nevét kitöröltette Balázs szakaszvezető. Akart beteget jelenteni, de az orvos elé sem juthatott, a jelentkezését nem vették tudomásul. Így kintzta heteken át, anélkül, hogy a tisztikarnak legkisebb tudomása lett volna a borzalmakról.

Tringernek, szegénynek, már nem is volt emberi formája a kinzásoktól. Egészen megvadult és a düh, szinte az örület vett erőt rajta, ha Balázs szakaszvezetőt látta. Istálló-őrségen volt 1908. június 26-án éjjel, szinte önkivületi vergődésében felrohant az istállóból. A folyosón leakasztotta az állványról a karabélyát, bement a szakaszszobába. Megállott Balázs szakaszvezető ágyánál és élesre töltött. A karabély csövét odartotta az alvó Balázs halántékához és lött. A lövésre a huszárok kiugráltak ágyukból, csak Balázs nem mozdult többé: halálosan találta a golyó. Tringer pedig lement az ügyeletes tiszt-hez, szabályszerűen szalutált és jelentette:

— Jelentem alásson, hadnagy urnak, gyilkoltam, agyonlőttem Balázs szakaszvezetőt.

A közhuszárt azonnal letartóztatták. A katonai bíróság összeült, de a vizsgálat nem terjedt ki a kinzásokra, mert azoknak részese volt Balásznak több altiszt barátja, akik terrorizálták a legénységet. Így aztán a katonai bíróság Tringert kötetl áttal halálra ítélte. A halálos ítéletet a királyi kegyelem 1908. december 16-án husz évi várfogságra változtatta át. Ettől a naptól kezdve a komáromi vártömlőc rabja Tringer. Most a rokonok az új katonai perrend szerint porujtást kérnek a szerencsétlen Tringer ügyében.

A dévai képviselő kalandja.

— Amikor nem a kocsis a goromba. —

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, július 15.

Vasárnap délből történt Budapesten. A Belváros szűk utcáin nagy tömeg ember sétált fel-alá. Gummitalpasok, hatalmas autók robogtak végig az utcán. Különösen nagy a forgalom ilyenkor a Váci-utcán, a még itthonlevő pestiek korzóján. Hangos affér történt itt vasárnap. A Pesti Hazai Első Takarékpénztár épülő palotája előtt, ahol még keskenyebb az utca, egy üres gummikerekű a Gizella-tér felé haladt, amikor hirtelen elébe került egy fiatal hölgy, akit egy elegánsan öltözött férfi kísért. Biztosnak látszott, hogy az elegáns pár a kocsi alá kerül. De a kocsis nem vesztette el lélekjelenlétét.

— Hopp! — kiáltotta, a pesti kocsisoknak ezt a megszokott figyelmeztetést és visszarántotta a lovait.

Az elegáns pár megmenekült. Az ur azonban, amint a gyalogjáróra ért, a kocsis felé fordult és rákiáltott:

— Csirkefogó, mit mondott nekem?

Zavartan próbált védekezni a kocsis, akinek az ügyességén mul, hogy el nem gázolta a méltatlankodót.

— Nagyságos uram, sokkal veszélyesebb volt a helyzet — mondta — nem értem rá udvariaskodni.

— Majd megtanítom én magát móresre! — replikázott az ur.

Nagy csoport vette körül a kocsit. Az eset szemtanúi mind a kocsisnak adtak igazat. Rendőr is jött, aki igazolásra szólította fel a tiltakozót.

— Bacsay Andor országgyűlési képviselő vagyok — mondta és elővette az igazolványát.

A fiatal képviselő ekkor már veszedelmes helyzetben volt. Kétszázan is lehettek, akik lármásan körülvették. Ezért sietve távozott.

Konstantinápoly, július 15.

— **Az új nyugdíjtörvény.** *Budapestről* je lentik: A pénzügyminisztériumban most folynak az utolsó munkálatok az új köztisztviselői nyugdíj törvény kidolgozására vonatkozólag. Az új törvény hivatva lesz régi szabályokat a modern élet szociális követelményeinek reformjaival helyettesíteni. A javaslat minden körülmények között már az őszi ülésszak alatt a törvényhozás elé kerül.

Bogdán Lonci és Lipcsey Béla e hó 16-án
délután fél 6 órakor tartják esküvőjüket a róm.
kath. templomban Aradon.

— Menekülés a megvakulás elől. Palla László 45 éves cipésmester ma délelőtt Weitzer János-utca 14. számú házában lévő lakásának félreeső helyén felakasztotta magát. Azért vált meg az élettől ilyen módon, mert gyógyíthatatlan beteg volt és mindkét szemére megvakult.

— **Temetés csendőri segédlettel.** Szabadkáról jelentik: Kula községben a minap Kersch Mihály plébános akarataiból csendőrfedezzel temettek. A halott, kinek ilyen diszkriminációt kellett adni, Szukola Vince fiatal földbirtokosnak a felesége, kinek az volt nagy bűne, hogy urával csak polgári házasságot kötött, ellenben egyháziilag nem áldotta meg azt. A plébános most megtagadta a temetési szertartást és kijelentette azt is, hogy az elhunytat nem engedi a Szukola-család sírboltjában elhelyezni. A férj azonban nem nyugodott meg ebben a határozatban, hanem fölkerlte a cservenkai lelkészt, hogy lássa el a temetési szertartást, másrészt pedig karhatalomért fordult a közigazgatási hatósághoz, hogy a családi sírboltot megnyitathassa elhunyt felesége számára. A temetést a református lelkész gyászbeszéde nyitotta meg. Ezután megindult a menet, melyhez csatlakozott a Buday Pal dr. főszolgabíró által kirendelt csendőri karhatalom. A temetőben az egyházi hatóság képviselőjében a sírásó tiltakozott az ellen, hogy a holttestet a családi sírboltban helyezték el és erre a célra a temető szélén egy frissen ásott sirt jelölt meg. A tiltakozást azonban senki sem vette figyelembe.

— **Eljegyzések.** Arjoca Vazul és Ciorogariu Hermin, a román polgári leányiskola tanárnője, jegyesek.

Papp Jenő nagyváradi fogtechnikus eljegyezte Stern Malvinkát Aradról. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Leégett gyár.** Kaposvárról jelentik: Szigetváron az éjjel a Neumann és Biendfeld-féle cipőgyár kigyulladt és a raktárhelyiség teljesen elégett. A kár közel 300.000 korona.

— **Tettenért zsebtolvaj.** Az aradi rendőrség letartóztatta Buker István napszámost, aki Keller Ignác korcsmájában, a Radnai-ut 1. szám alatt egy teljesen részeg földesgazdának Popik Jánosnak, mellényéről levágta pénzesztárcáját és a helységből megszökött. A korcsmáros észrevette a lopást utána szaladt a tolvajnak, elfogta és átadta a rendőrnek. Bukert átkísérték az ügyészséghez.

— **Megölte a pálinka.** Vajda Imre kőműves segéd, aki botrányos részegség miatt majd naponta a rendőrségen volt, ma délelőtt egy pálinkás üzletben 'ogadott barátaival, hogy egy hajtásra kiiszik fél liter pálinkát. Meg is tette. Néhány perc múlva azonban rosszul lett, haza vitték Csatorna utca 4. számú házában lévő lakására, ahol délután szívinfarktus következtében meghalt.

— **Orvosi hír.** Med. univ. Tamasdán István dr. fogorvos külföldi tanulmányutjáról megérkezett és a mai nappal megkezdte rendelését.

— **A csendőr a parasztokra lőtt.** Nyitra-ról jelentik: Felsőszécsény községben tegnap délután ittas legényekből álló csoport megtámadta a csendőrorjáratot, amely egy csendőrszakaszvezetőből és a melléje beosztott közös hadseregbeli tizedesből állott. A legények a tizedest megtámadták, mire a csendőrszakaszvezető a legények közé lőtt. Zima parasztleány nyomban meghalt a háta megett álló Adler Simon ispánt pedig halálos sérüléseivel szállították a nyitrai kórházba.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 15-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: **Született:** Geller Joachim, magánhivatalnoknak Sándor nevű fia. Bokor István főkalauznak Ernő nevű fia. Dima Spiro cukrásznak Borbála nevű leánya. Muntján Pál munkásnak Iván nevű fia. Ménési József szobafestőnek Julia nevű leánya. Monusz József kőművesnek Mária nevű leánya. Szabó Miklós kőművesnek Miklós nevű fia. Prokopovits József munkásnak Emma nevű leánya. Benke János kisbirtokosnak István nevű fia. **Meghalt:** Wiener Julianna 3 hónapos leány. Rigler Róza 20 éves cseléd. Özv. Czimbalmos Ignác 82 éves magánzónő. **Házasságok kötött:** Gál János kéményseprő Hanuaz Annával. Szabó Máté kereskedő Hunyadi Margittal. Andra György asztalos Vevinsky Máriával. Beniczky Miklós gyógyszerész Gidófalvy Erzsikével. Cresta Elek mészáros Miskuti Rozáliával.

— **Brilliáns, gyémánt, arany, ezüst ékszerek,** ezüstművek, órák előnyösen beszerezhetők *Igaz Sándor elsőrangú* ékszerésznél Arad, Andrassy-tér Minorita-palota. Telefon 321.

— **Árvaházi ülés.** A városi árvaház igazgatóválasztmánya holnap (kedd) délután négy órakor a városi tanácstermében ülést tart, melyre a t. tagokat meghívom. Varjassy Lajos igazg. vál. elnök.

— **Orvosi körökből.** D. Graur Viktor dr. egyetemes orvostudor, fogorvosi és műfogászati szakrendelőjét folyó évi május hó 1-től Deák Ferenc-utca 40. a. I. emelet gör. kat. új bérpalotába a Vass-állalóval szemben helyezte át. Bejárat a Weitzer J.-utca felől is.

— **Vesztett kutya áldozatai.** A rendőrség ma ismét két embert szállított fel a budapesti Pasztor intézetbe. Kleits Vazul kutyája megnarta Bogocán Mihály lakatos segédét és Mikola Péter napszámost. A kutyán az állatorvosi vizsgálat vezetséget állapított meg.

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger-boyok.** Telefon 816.

— **Szabó-féle pármái ibolya** szappan a legfinomabb mosdószappan azok közt, amiket eddig forgalomba hoztak. E szappan lágy habja az archórt üdíti, tisztítja, finomítja. Nők és férfiak egyaránt kedvelik, mert többet ér, mint egy 2 koronás francia szappan. Egy drb. pármái ibolyaszappan 70 fillér. 3 drb. 2 kor. Kapható Aradon Vojtek és Weisz és Hanzu Nesztor droguistáknál. E szappan egyedüli készítője Szabó Béla pipereszappangyáros Miskolcon. 4041

— **60 kötet könyv havi 1 kor. 40 fillért, 180 hangjegy havi 2 kor. 40 fillért** kaphatók kölcsönzésre Kerpel Izsó kölcsönzőintézetében, Aradon.

— **Legjobb cigarettafüvelék Kerpelnél.**

TARKASÁGOK.

(Jóslat a könnyelmű embernek). Különös ember járta végig az utóbbi napokban Arad nyilvános helyeit. A törökös szakállu, keleties jellegű férfi, mint keleti jós mutatta be magát, mindenütt kijelentette, hogy ő a tenyérből és néhány sornyi írásból pontosan megtudja állapítani a kíváncsi ember multját, sőt a jövőjébe is bepillant. Az írásból különben a jellemére is következtet annak, aki mindenáron szeretné megtudni, hogy milyen a saját karaktere, és aki hódol az „ismerd meg önmagadat” közmondásnak. A néhány perces jóslásért 4—5 koronát követelt a nagytudású férfi.

Egy fiatal banktisztviselő is kíváncsi volt arra, hogy lesz-e belőle bankigazgató és odatartotta tenyerét a Balkán profétájának. Az nagy bölcsen el kezdett beszélni a fiatal ember egyéniségéről:

— Ön határozottan könnyelmű, pénzpocsékoló ember...

A banktisztviselő nagyon dühös lett erre, az asztalra csapott és a következő kijelentéssel hagyta ott a profétát:

— Könnyű magának azt megállapítani, hogy könnyelmű vagyok, amikor ezekért az ostobaságaiért négy koronát fizetek.

(Okvetlen repül.) A vasárnapi repülésnél történt. Mielőtt Vlakju leszállt, egy ismeretlen fiatalember megszólította Goldis László szentszéki útkárt, a repülés főrendezőjét:

— Titkár ur kérem! Szeretném ha a második repülésnél Vlakju magával vinne.

Goldis megnyugtatta az illetőt, hogy néhány jó szót szól érdekében. A fiatal ember azonban rendkívül nyugtalan volt és a következő percben ismét Goldis-hoz furakodott:

— Titkár ur, ugye biztosan fogok repülni? — fakgatta Goldist.

A főrendező, aki természetesen a legelső helyen tartózkodott, rapillantott a fiatalember egy koronás jegyére és bosszusan a következőket felelte:

— Fiam, maga az egy koronás jeggyel a hat koronás helyre jött be, tehát biztosan repülni fog!

(Halott-vizsgálat falun). A halmágyi járás orvos maga elé rendelt egy halottkémét, hogy vizsgálta. Az orvos feladja a találós kérdést a paraszt embernek:

— Aztán mondja, miről ismeri meg, hogy a megvizsgált ember tényleg meg van halva?

A halottkém tudós arcot vág és bölcsen kijelenti:

— Arrul kirem, hogy fel van kötve az álla.



Biztos gyógyszer: gyomor- és cukorbetegeknek, kőszvény hólyag- és vesebetegnek.

Félpohár VITA-forrás a gyomorerést azonnal megszünteti. A vállalat tulajdonosa: 3271

„CONSUM” kereskedelmi részvénytársaság Budapest, VI., Teréz-körút 4. Telefon 10-12

Főraktár: Kardos Miklós ásványvízkereskedőnél Arad. Kapható: Éles Ármán, Nagy Farkas, Dalmat Lajos, Dürr, Fejér Gyula stb. cégeknél.

VÁROS ÉS MEGYE.

Az új lakbérszabályzat. A belügyminiszter ma érkezett leiratával értesítette a város közönségét, hogy az új lakbérszabályrendeletet jóváhagyta. Elrendelte, hogy a szabályzatot a Budapesti Közlöny című hivatalos lapban tegye közzé a város és ennek megtörténte után léptesse életbe.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Felkérjük vidéki levelezőinket, sziveskedjenek a megjelent próbacseplésről és a várható termés eredményéről rövid jelentést küldeni.

T. S. Néhány nap múlva talán kielégítő választ tudunk adni.

K. Nem tartjuk valószínűnek.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Alaptőke fölemelés.** A „Délmagyarországi Hajlított Fabutorgyár Pankotán” című új részvénytársaság, amely egy évvel ezelőtt alakult meg, e hó 15-én tartotta közgyűlését Aradon Bohus László báró elnöke alatt. A közgyűlésen egyhangulag elhatározták, hogy az alaptőkét az eddigi 100.000 koronáról 220.000 koronára emelik fel. A tőkefelemelés következtében az igazgatóság tagjainak a számát is szaporítani fogják és mint értesülünk a részvénytársaság új igazgatósági tagja Haberkellner Béla, a Sulykovszky hercegi uradalom főerdésze lesz.

— **A Hungária Aradi Pamutgyár R. T. üzemkibővítése.** A textilgyárak történetében szinte feltűnő az a gyors fellendülés, amit az aradi Hungária pamutgyár rövid két éves fennállása óta elért. A gyár tudvalevőleg eredetileg 20.000 gyűrűs orsós-fonóval és 300 automatikus szövőszékkel volt felszerelve s 300 munkást foglalkoztatott. Most a cég telepét 10.000 fonóorsóval nagyobbítja és munkásai számára munkáslakóházakat épít, összesen 1.520.000 korona új tőkét fektetve be. Ezzel a gyár beruházásai 3.920.000 koronára, a foglalkoztatandó munkások száma pedig 600-ra emelkedtek. Az üzemkibővítés után a gyár a szociális államsegélyben részesült.

Nyári a Budapesti Csipkeáruház

Occasiót rendez

Arad, Andrassy-tér 20. (Fischer Eliz-palota)
Selymek K. 160. Csipkekezmék 48 fillértől.

Csipek 2 fillértől. Madelrák 94 fillértől. Selyem, muszlin, harisnyák, 85 fillértől. Csipkemaradékok 50% :: :: engedménnyel. :: ::

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, július 15

Készáru.

Kínálat, vételkérő korlátolt, 8 ezer mm. tartott.

Határidő.

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza 1912 októberi	11 37—11 38	11 40—11 41
Buza 1913. áprilisi	11 69—11 70	11 79—11 80
Rozs 1912. októberi	9 39—9 40	9 39—9 40
Tengeri 1912. júliusi	8 95—8 96	8 95—8 96
Tengeri 1913. májusi	7 5—7 56	7 57—7 58
Zab 1912. októberi	9 35—9 36	9 32—9 33
Az árak 50 kilónként számítva.		

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1912. július 15.

Buza (szokvány-minőség):

76 kilogrammos	—	—	—	10 85	10 90
77	—	—	—	11 90	11 95
78	—	—	—	11 00	11 10
79	—	—	—	11 10	11 15

Buza (Temesvári keresk. áru):

76 kilogrammos	—	—	—	10 80	10 85
Rozs	—	—	—	9 40	9 50
Arpa	—	—	—	9 75	9 80
Zab	—	—	—	10 15	10 20
Tengeri	—	—	—	9 10	9 20

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

— Július 15. —

Magyar aranyjárdék 4 ⁰ / ₀	—	—	—	108	—
Magyar koronajárdék 4 ⁰ / ₀	—	—	—	87	80
Magyar koronajárdék 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₀	—	—	—	77	75
Magy. földteherm. kötvény 4 ⁰ / ₀	—	—	—	87	50
Horvát-szlavon földteherm. kötvény	—	—	—	88	—
Magyar nyereséjsorsjegy kölcsön	—	—	—	208	—
Tiszasab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	142	—
Osztrák járdék papírban	—	—	—	87	90
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	90	50
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	113	25
Osztrák koronajárdék 4 ⁰ / ₀	—	—	—	87	90
1880. évi osztrák államsorsjegy	—	—	—	153	—
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	—	21	05
Magyar hitelbank-részvény	—	—	—	844	75
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	—	654	—
Osztr.-magy.-államvasuti részvény	—	—	—	717	—
20 frankos arany (Napoleonkor)	—	—	—	19	11
Német birodalmi márka	—	—	—	117	75
Londoni vista	—	—	—	24	11
Párisi vista	—	—	—	95	25 ¹ / ₂
10 márkás arany	—	—	—	23	—

Kőbányai sertésplac.

Július 15

Július 13. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 152—154 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 160—162 fillér. Közép (páronként 240—280 kgr.) 162—166 fillérig.

Felolós szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NYÁRI SZINHÁZ.

Aradon, 1912. július 16-án, kedden:

Király Ernő felléptével:

A vig özvegy.

Operette 3 felvonásban. Írta: Leon Viktor és Stein Leó. Zenéjét szerző: Lehár Ferenc. Fordította: Mérei Adolf.

SZEMÉLYEK:

Zéta Mirkó	Polgár S.	Bogdánovics	Nagy Dániel.
Valenciennes	Nógrádi M.	S. Ivaine, neje	Tilgerné.
Danilovics	Király Er. ö.	Kromow	Keller I.
Glavári Hanna	Dicső Nusi	Prisics, őrnagy	Kahler K.
Rosillon	Cseh Ferenc.	Pracovia	Benkőné.
Szt. Brioch	Herold Ede.	Nyegus, irnok	Várnay Jenő.

Kezdeté este 8 órakor.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Bárá Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma kedden, 1912. július 16-án

1. Maxi a bordói bor áldozata. — 2. Maxi a divatki-rály. — 3. Maxi szereti a szabadságot. — 4. A szerelmes Maxi. — 5. Maxi mint szerelmes rabló.

A világ legkacagtatóbb műsora. — Csak 2 napig.

Kedden először a legújabb szenzáció:

A végzetes asszony. (A démon.)

Előadások kezdete délután 6 órától kezdve esti 12 óráig
A hölgyek kéretnek a nézőtérben kalap nélkül meg-jeleni. — Minden előadáson katonazenekar játszik. —
Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

APOLLO SZINHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színpadja

Ma kedden, 1912. július 16-án:

1. Utazás Turinba. Látványos. — 2. Két tűz között. Kacagtató. — 3. Az élet torzképei. Szenzációs gyö-uyörű mestermű. — 4. Nincs szabály kivétel nélkül. Kacagtató.

Előadások kezdete délután 6 órától folytatódólagosan este 11 óráig.

NYILTÉR.*

Valódi angol Sandalok

Egyedüli lerakat. Gyári szabott árak.

20—24	K. 4-50
25—26	„ 5—
27—30	„ 6—
31—35	„ 6 50
36—42	„ 7 50
43—46	„ 9—



Kapható:

241—VI.

Kutányi J. Arad,

Vörösmarty-utca 1. Telefon 335.

Igen kellemes, tartós illatu

Kölni víz



Ruhák, szőrmék, butorok, stb. megóvására biztos hatású szerek

kaphatók

4508

Török A.

és Társa

„ANGYAL” drogeriájában

Arad, Andrassy-tér 20. sz.

Egy 2 középiskolát végzett
ügyes fiu
nyomdász-tanulónak
felvétetik.

Nyári színes cipők és angol tenniss

CZIPŐK

Engelhardt Chassalla SZANDALLOK

már megérkeztek!!

Valámit a világhíró



SALAMANDER-CIPŐK

Hegységárban:

941

K 16-50 és K 20-50 árban.

Kizárólag

WEINBERGER JÁNOS-NÁL

Arad—Temesvár kaphatók.

Képes árjegyzék díjtalanul.

INGATLAN.

Központi ingatlan- 491

Forgalmi iroda Aulich Lajos-utca 2. Tytján Testvérek, ahol a leg-szolidabban lesz lebonyolítva házak, földbirtokok, szőlőbirtokok eladása és vétele. Ugyisintén kieszközöl pénzkölcsönöket házakra, földekre és mindennemű ingatlanokra, a legelőnyösebb feltételek mellett.

Wesselényi-u. 11.

száma ház eladó, 4604

Tőkebefektetésre

ajánlom 10%-ot jövedelmező, 15 évig adómentes Álmos utcai (Máv. fűtőház mellett) bérházaim megvétele. Értekezhetni: Codilla építész irodájában. József főherceg-ut 19. szám alatt. 2741

Szőlőmely

(Heurwurm) ellen legbiztosabban mentheti szőlőtermését 1 $\frac{1}{2}$ %-os „Tabicotin Emulsió Vojtek” permetezése által Vojtek és Weisz. I-5251

Taxameteres

Bér-autók
Telefonszám
816

2881

Szolgálat: reggel fél 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.



2111

Zálogház-

ból arany, ezüst és ékszerek

Farkas Streicher J. cégnél

Arad, Tökölly-tér 1. sz. 3321

Ha pontosan és diszkrétan akarja ügyeit elvégeztetni, úgy csak a

Gyorsfutár-vállalathoz

forduljon, Zrínyi-u. 1. Telefon 848.

Ugyisint elvállal koszt-hordást, színházjegyváltást, gardirozást, reklámok kiosztását, számlák incasszá-lását, lakás és bútorgazdálkodást és kladást és kladást is a legolcsóbb áron. 248

BRAUN N. A.

festék- és anyagraktára

Arad, Boros Beni-tér 7.

Ajánlja legfinomabb föld-, vegyszeli és olajfestékeit, építőmész, cemen', tűzálló téglá, nádfonat, kátrány, carbolineum fedőlemezek, fedél-cserép s egyéb anyagokat a legjobb minőségben és a legjutányosabb árakon, ajánlatokkal készséggel szolgálók. Tisztelettel: 4575

Braun N. A.

Ki szenved székrekedésben az használjon minden étkezés-nél szabadalmazott

BARTZER-féle kenyéret,

mely elősegíti az emésztést és rendes székelést idéz elő, egy-uttal tápláló étvágy javító és gyomortisztító, hatása biztos. Kapható kizárólag.

Staudt-féle kenyérgyárban

Aradon, Demeter-utca 41-42. sz. Telefon 654.

Temesvár-gyárváros.

Telefon 1018.

11 Óvakodjunk az utánzattól. 11

Házlebontás miatt üzletemet Deák Ferenc utca 7. sz alá helyezem.

A raktáron levő villamos csillár és lámpákat leszállított árban adom el.

Diamant Ferenc

villamos szerelő. 3161

Figyelem!

50.000 pár cipő.

4 pár cipő csak 8 korona.

Néhány nagyobb gyár fizetési zavarai miatt, melyek az előállítás árán alól, ártási cipőkészlet ki-rusításával vagyok megbízva.

Minden megrendelőnek 2 pár férfi és 2 pár női tűzős cipőt szállítok a leg-újabb formában, elegáns szegelt talppal, fekete vagy barna bőr. Nagyság szám vagy mérték szerint. 4 pár utánvét mellett csak 8 kor.

GELB A. cipőkivitel áruháza
KRAKAU, No. 40 S.

Nemteljesült becsérélek vagy a pénzt visszaadom. 4615

3802-1912. t.lkvi. szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A mradnai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közli, hogy Muresanul takaré- és hitel-intézet végrehajtóknak 182 korona tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék, illetve a m. radnai kir. járásbíró területén lévő az ó. és újpálosi 548. t.lkvi A. I. 1. rsz. 1408/b. hrsz. beltelkes házra az özv. Sztoj Petruné javára b. 3. a. bel ebelezett özvegyi jog fentartásával úgy azonban, hogy ha az előzőkövetelések kielégítésére szükséges 320 kor meg nem ígértet-nék, az árverés hatálytalanná válik és a ryomban megtartandó újabb árverésen az ingatlan az özvegyi jogra való tekintet nélkül fog el-adatni 1244 korona mint ezennel megállapított kikiáltási árban el-rendeltek és annak megtartására határidőül 1912. évi szeptember hó 16 ik napjának délelőtt 9 órája Ópálos községhezához tüzetik ki.

Ezen árverésen a fentirt ingatlan birtokjuttalék a kikiáltási ár kétharmadánál olcsóbb áron el nem fog adatni. Amennyiben ezen összeg el nem érnék az árverést a kiküldött felfüggeszti.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 % át, báratpénzül készpénzben, vagy az 1881. LX. törvény cikk 42. §-ában jelzett árfolyammalszámított és az 1881. évi november hó 1-én 3-33. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. tc. 170. § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszo-gáltatni.

Kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Márlaradna, 1912. évi június hó 29-én.

Polgár, s. k.

4608

kir. járásbíró.

Eladó lakatosműhely.

Vidéki élénk forgalmu mezővárosban 6 év óta fenálló kiterjedt megrendelőkkel bő

lakatos üzlet

jól felszerelve, megfelelő szer-zámokkal és gépekkel, állásba menés folytán, azonnal is

átadó.

Cím a kiadóhivatalban. 4605

Szőnyegek (kárpitok)

Linoleum Lincrusta

Szőnyegház 6961

Jerk & Schuschnitz

Wien, VI. Gumpendorferstrasse 6.

Kérje mintáit egyezkedjen minden kárpitos és díszlőn.

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári rak-tára, valamint valódi

lignum sanctum-tekegolyók és bábuk

legjutányosabb árakban kaphatók:

Zimmermann Ignác

norinbergi, díszmű és játék-áru üzletében 1371

ARAD, Szabadság-tér 21

Bartzer-kenyér

gyomorbeteg, székrekedésben szenvedőknek nélkülözhetetlen, elő-segíti az emésztést és rendes székelést idéz elő: hatása kitűnő és biztos.

Minden étkezésnél más kenyér helyett használható, mert egyuttal tápláló, étvágy javító, gyomortisz-tító, emésztést elősegítő, a bél-működést szabályozza, a legmaka-csabb gyomor sem szokja meg.

Törvényesen védve. Kapható a készítőnél, vagy annak elárúsító helyén megrendelhető. 4507

STAUDT-FÉLE KENYÉRGYÁR

Arad, Demeter-u. 41-42. Temesvár gyárváros. Telefon 654. Telefon 1018.

HIGAZDAKÖZÖNSÉG SZIVES FIGYELMÉBE!!

Zsákok és géptakaró ponyvák jó minőségben olcsón beszerezhetők

BRAUN MIKSA cégnél

Aradon, Boros Beni-tér 2. sz.

Telefon 594. sz. 4245

Minta és árajánlat bérmentve.

Kiadóhivatalban minden nap egy-
esetli bejelentések ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József téri 22.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztőség: 257. sz.

A hirdetés felvételének a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta útján történő küldésével — a szövegben a szöveg elő — vagy levélben történik. Tudakozódással a hirdetés árát mindenkor kifizetendő. A hirdetés felvételének a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta útján történő küldésével — a szövegben a szöveg elő — vagy levélben történik. Tudakozódással a hirdetés árát mindenkor kifizetendő. A hirdetés felvételének a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta útján történő küldésével — a szövegben a szöveg elő — vagy levélben történik. Tudakozódással a hirdetés árát mindenkor kifizetendő.

LEVELEZÉS.

Széna-e — vagy szalma?

Szalma, de nincs széna...

Gummi cikkek

legfinomabb minőségben Vojtek és Weisznál. 1-5251

ÜZLETEK.

Gyönyörű üzemhelyiség

Boros Beni-téren, motoros indóházzal szemben, azonnal, vagy augusztus 1-re kiadó. Különösen alkalmas kávéháznak, vendéglőnek, nagyobb raktárral bíró üzletnek. Két raktárhelyiség. Feltűnően olcsó bér. Cim a kiadóhivatalban 4594

Üzemhelyiség

Aulich Lajos- és Flórián utca sarkán, bármilyen iparosnak igen alkalmas, azonnal kiadó. 4511

Battonyán

egy jó forgalmu téglá, fedél cserép és cementárugyár eladó. Értekezhetni: Cribulás László tulajdonosnál, Battonyán. 4610

Eladó

jutányos árban elsőrendű mosó- és vasaló intézet teljes felszereléssel családi körülmények miatt. Cim a kiadóhivatalban. 4607

Egy jóforgalmu

szatocsüzet azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 4611

Gyorsfutár vállalat

betegség folytán azonnalra is átadó. Bővebbet Zrínyi utca 1. alatti irodában. 4619

ALKALMAZÁST NYER.

Ügyen

4571
mamvelek és kézi leányok felfogadtatnak Cim a kiadóhivatalban.

Fogtechnika

gyakornoknak 3-4 közép osztályt végzett fiu felvétetik. Cim a kiadóhivatalban. 4589

Penzbevezető irodaszolgá

400 kor. óvadékkal, helybeli részvénytársasághoz kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 4586

2 ügyes segéd

azonnali belépésre kerestetik Hoffmann Sándor Arad. 4613

ALKALMAZÁST KERES.

30 éves,

nős intelligens agilis egyén raktárnok, felügyelő, ellenőri vagy más bizalmi állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 4534

Jobb szel szemő

kisegítőnek ajánlkozik. Juhász Istvánné, városháza fogdafelügyelőnél. 4600

Kereskedelmi

érettségit tett fiatal ember 1 évi irodai gyakorlattal, augusztus 1-re állást keres. Cim a kiadóba. 4608

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Hisz tudja már ön is?

hogy a legcsejesebb és legtartósabb saját műhelyben készült kész férfi, női és gyermekcipők jutányos árrért kaphatók az Aradi cipészek termelő szövetkezeténél Aradon, Szabadság-tér 14. szám alatt. 6674

Kristály

szivarka-hüvely 100 darab 20 fillér; „Fregoli” szivarkahüvely 100 darab 32 fillér. Pichler Sándor papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 2551

Benzin locomobil

12 HP. teljesen jó karban, jótállás mellett jutányos árban és kedvező feltételek mellett, azonnal eladó. Bővebb felvilágosítást nyújt Vostinar Istvánné cég Világos. 4351

Megjelent

Tolnai Világtörténelmének IX. kötet; Tolnai Világlapját összes kedvezményekkel, bérletben és egyenként házhoz szállítja, úrszintén egyéb folyóiratokat és divatlappokat Krausz Paulin, Színház-épület. Üzletmben intelligens leány állandó alkalmazást nyer. 4481

Vanília

egy zacskó ára 10 fillér, teljesen jótol egy rud legfinomabb vaníliát, alkalmazása azonban sokkal egyszerűbb és sokkal kiadóbb. Sült-por Baking Powder, finom tészták készítéséhez Németországban, Angliában és Franciaországban nem élesztőt, hanem Baking Powdert használnak. Egy zacskó ára 10 fillér. Földes Kelemen gyógyszerháza Arad. 1224

Hulladék töltés

száraz, apró jutányos áron kapható Dengli faterlepen Kossuth utca végén. 4614

Nappal elegáns fotel

éjjel kényelmes ágy, a szab. Szop per-szölye kapható, már 105 koronától kezdve, továbbá divánok, ottománok I. és III. részű matracok, összecsukható vaságyak, gyermek-ágyak, levarott szalmaszakok legolcsóbb bevérfárlási forrása Reiner J. Gyula kárpitos és díszítőnél. Lázár Vilmos-utca 1-2 sz. 4368

I fogat,

teljesen új, sárga, nyári fedeles hajtó kocsi, egy 4 éves és egy 4 1/2 éves, pej, jó pár kanca lóval, hibátlan, kitartó, jó trapperek, eladó. A lovak külön is eladók. Megtekinthetők, kipróbálhatók Karácsonyi Márton urisabónál Arad, Weitzer János-utca, főpostával szemben. 4488

Ajánlatok megvételre

cca 400 kg. vastag fehér táblás szalonnát 186 koronáért, cca 200 kg. tiszta sertés hajat 144 koronáért. 100 kilogrammonként. Hartmann Samu, Ferenc-tér 1. 4569

KIADÓ LAKÁS.

Földszinti utcai lakás

Egy 2 szobás utcai földszinti lakás, mellékhelyiségekkel, augusztus 1-re Szt.-Pál-utca 8. számú házban kiadó. Bővebbet a háztulajdonosnál, a házban. 4499

Egy

különbejáratu utcai szoba a földszinten, folyó hó 15-kére kiadó. Zoltán utca 2. sz. 4529

Símay-gőzfűrdőben

butorozott szobák kiadók. 4352

Deák Ferenc-utca

37. sz. augusztus 1-re kiadó egy nagy műhely, több 2 szobás és egy 3 szobás udvari lakás, november 1-re. Bővebbet minden nap déli 1 és 2 óra között ugyanott. 4616

Az Andrássy-téren

az első emeleten takarékpénztárnak, vagy más intézetnek — esetleg divatszalonnak — alkalmas utcai lakás kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Mopott parket

tükörfényes lesz, ha azt Vojtek és Weisz parket-pasztájával dörzsöli fel. 1-5251

OKTATÁS.

Tanár

magyar, német, román, francia és olasz tanítást elvállal. Cim kiadóhivatalban. 4617

Szép fogakat

ajánl. kell. Legajánlatosabb Vojtek és Weisz Dentolín fogorvosja 1-5251

KÜLÖNFÉLE.

Elveszett

egy fiatal kölyök kutya, Mum névre halgat, megtalálójára illő jutalomban részesül, ha azt Rózsa Jánoshoz, József főherceg-ut 1. szám alá juttatja. 4609

Ügyes kárpitos 1211

ajánlkozik a szakmába bármely kárpitos munkák pontos és kitűnő elvégzésére, úgy saját műhelyében, mint házakhoz is, legolcsóbb árak mellett. Vidékre árfelemelés nélkül Stáhl M., Thököly-tér 7. sz.

Diamant Jenő

Weitzer- és Kazinczy-utca sarkán (Polgári iskolával szemben) épület és díszmű bádigos munkákat legjutányosabban készít úgy helyben, mint vidéken. 3951

Fényképészeti gépek

és felszerelések, bármilyen gyártmány, javítását és átalakítását szakszerűen, legjutányosabban, felelősséggel elvállalunk Ascher Ferenc és Társa műszerészeti üzlet Arad, Deák Ferenc u. 30. 4121

Polgármestert

eredményesen Lovas Károly lakástisztító vállalkozó eszközöl. Telefon 789. 4187

Virágok és rózsák

élősdíei és bolhái ellen használjon 20%-os „Tabicotin Emulsiót Vojtek”. Sikor biztosítva. Vojtek és Weisz. Arad. 1-5251

Legkellemesebb

és legpompásabb zamatu üdítő italt készíttük a Földes gyógyszer-tár által hozott Citronellel. Nékülözhetetlen hűsítő, üdítő, szomjúságot csillapító szer, különösen ajánlható ott, hol jó ivó víz rendelkezésre nem áll. A legrosszabb ivó vizet is sterilizálja. Egy adag 6 fillér. 1224

Kerti vetemények

saláta, káposzta bolhái és élősdieit ellen legbiztosabb a 20%-os „Tabicotin Emulsió Vojtek”. Vojtek és Weisz Arad 1-5251

PORTLANIT valódi zimonyi ASZBESZTPALA

a jelenkor legjobb tetőfedő anyaga Tartósságáért 50 évi jótállás.

Egyedlárusítás: Fülöp Lajos hajlitott fabutorgyár Arad, Hajó-utca 1. Telefon 75.

Költségvetéssel díjmentesen szolgálunk.

Aradi nyoma részvénytársaság könyvnyomdája, kiadványok és betűtömörítők.